САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУҺУН ХАҺЫАТА

НЬУРБА
ОГНИ НЮРБЫ

ХАҺЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

12+

2023 сыл
Бэс ыйын
29 күнэ
Чэппиэр
25 №
(12049)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улууһун «Ньурба» (»Огни Нюрбы») хаһыат редакцията» автономнай тэрилтэ

Национальнай бэчээт күнүнэн!

Дорогие якутяне!
Уважаемые работники печати, средств массовой информации, ветераны отрасли!

От имени руководства Республики Саха (Якутия) и от себя лично поздравляю вас с Днём национальной печати!

Национальная печать имеет огромное значение в сохранении языка и культуры народов нашей республики. Благодаря ей мы сегодня имеем возможность читать на родном языке газеты, книги, смотреть национальное телевидение и слушать радио. И всё началось именно с национальной печати, заложившей основы национальной журналистики.

Сегодня исполнилось 116 лет со дня выхода первого номера первой в Якутии общественно-политической и литературной газеты «Якутский край» – «Саха дойдута». Хочу отдельно отметить Николая Егоровича Афанасьева – первого издателя газеты на якутском языке. Именно он получил разрешение губернатора Крафта на издание газет на русском и якутском языках. На страницах этой газеты вышли первые произведения национальной литературы.

За эти годы национальная печать прошла большой путь. Сегодня в республике на якутском языке выходят 30 газет, в том числе республиканские и районные газеты, а также 3 журнала. Выпускается газета коренных малочисленных народов Севера «Илкэн».

Особой радостью для наших бойцов в зоне СВО является получение газет на родном языке. Это крепкая связь с Родиной, которая помогает им в трудный час.

В современных условиях цифровизации наши издания развиваются, создавая информационные порталы в интернет пространстве на родных языках. Именно это привлекает сейчас всё больше читателей. И эта работа при поддержке Правительства Республики Саха (Якутия) будет продолжена. Для этого крепким фундаментом является закон «О языках в Республике Саха (Якутия)». В этом году финансирование целевой государственной программы республики по развитию языков увеличено в два раза до 100 млн рублей.

Уважаемые жители республики!

Ещё раз поздравляю вас с Днём национальной печати! Читайте газеты и книги на родных языках, смотрите и слушайте передачи национальной телерадиокомпании. Учите этому своих детей, внуков, молодёжь. Этим вы поддержите национальную культуру нашего региона, внесёте свой личный вклад в сохранение родного языка и традиций своего народа. В этом и есть высокая задача национальной печати.

Желаю всем мира, добра и счастья!

Глава Республики Саха (Якутия)
А.С. НИКОЛАЕВ.

Дорогие наши читатели, подписчики!

Поздравляю всех наших дорогих ветеранов печати, общественных корреспондентов и, конечно, работников редакции с праздником! В этот день, 1 июля 1907 года, увидел свет первый номер первой двуязычной газеты "Якутский край" - "Саха дойдута". Развитие собственной национальной печати - это был огромный шаг для Якутии. Связь между видным общественным деятелем, основоположником В.В. Никифоровым-Кулумнуур сегодня продолжается в поддержке национальной печати Айсеном Николаевым, учредившим этот праздник, который мы отмечаем уже в третий раз. На этой неделе в канун праздника состоялась встреча главных редакторов, журналистов районных редакций с Главой республики. Внимание, которое уделяется не только печатному слову, но и развитию новых информационных технологий, это вклад в развитие общего духовного развития республики.

Вместе с развитием редакции получает развитие и сам район, и его жители. Мы развиваемся в ногу со временем в жестких рамках и условиях нового времени. Совсем скоро запустится новый сервис частных бесплатных объявлений "ЯкутияТУТ" (Сокращенно ЯТУТ), где жители района смогут продавать и покупать. Оставайтесь с нами на всех наших ресурсах: печатной газете, сетевом издании, социальных сетях в Телеграм, Вконтакте, Одноклассниках.

Внешний вид газет преобразится в этом году. Мы создаем новый дизайн верстки, работаем над жанрами, языком. Надеемся и знаем, что наши мудрые читатели оценят труды коллектива районной редакции, то, как они вкладывают душу в свою работу.

Поздравляю с профессиональным праздником ветеранов, общественных корреспондентов и коллектив редакции! Пусть творческий полет избранного вами пути продолжает набирать высоту, пусть благодарность читателей поможет в трудную минуту! Помните, что ваш вклад в реализацию крупных проектов в республике, во все добрые и позитивные изменения в обществе и экономике трудно переоценить. Счастья и благополучия Вам и Вашим близким!

Ньургуйаана СТРУЧКОВА,
генеральный директор ГАУ РС(Я) "САХАПЕЧАТЬ".

Уважаемые ветераны, работники средств массовой информации и печатной отрасли!

От имени руководства Нюрбинского района и от себя лично поздравляю Вас с Днем национальной печати! Этот праздничный день уникален по своему содержанию. Олицетворяя преемственность традиций журналистики и в издательском деле, объединяя всех тех, кто трудится во имя сохранения самобытности родных языков, приумножая духовные ценности народа и призван подчеркнуть огромное позитивное влияние СМИ на развитие жизни населения.

С первым выпуском районной газеты "Кыһыл сулус" вот уже на протяжении более восьмидесяти пяти лет в нашей районной журналистике работают люди творческие, неравнодушные, понимающие свою ответственность перед обществом, переживающие за свою малую родину. Вместе с ними наш район гордится своими земляками - журналистами, корреспондентами, талантливыми писателями, авторами замечательных произведений поэзии и прозы, краеведами и создателями исторически ценных изданий о родном крае.

Благодаря развитию цифровых технологий из года в год повышается оперативность и доступность передачи информации, появляются новые возможности для реализации самых смелых творческих идей и замыслов. И сегодня все мы, потребители информации, убеждаемся, что несмотря на развитие новых технологий в СМИ, телевидении и радио, печатная пресса остается актуальной и востребованной, и по традиции будет демонстрировать пример качества работы, объективности, глубины, предлагать читателю широкую палитру независимых мнений и оценок.

Искренне желаю Вам успехов на журналистском поприще, доверия читателя и веры в могущество слова! Пусть Ваше мастерство, профессионализм и талант приумножаются! Успехов, интересных идей и удачи во всех Ваших начинаниях!

Глава МР "Нюрбинский район"
А.М. ИННОКЕНТЬЕВ.

Бүгүнгү нүөмэргэ:

Ньурбаҕа Үлэ, Эйэ, Түмсүү ыһыаҕа

стр. 2, 3, 4, 6, 7

Кытай провинцияларын кытта үлэ барыаҕа

стр. 2

Мэҥэдьэккэ "Кырыннааҕы күөрэгэйдэрэ" тэрээһин

стр. 5

Акана нэһилиэгэ төрүттэммитэ 195 сылыгар бэлэмнэнии

стр. 9

Антоновкалар соцконтраккка көхтөөхтүк үлэлиллэр

стр. 10

– Тыа хаһаайыстыбата –

Үрүҥ илгэни үрүлүтэр туһугар

Ньурбатааҕы Тыа хаһаайыстыбатын департаменын салайааччы Леонид Ушканов ааспыт нэдиэлэҕэ Маалыкай куустатыгар тахса сылдьан, үлэ-хамнас хаамыытын билистэ.

Бордоҥ нэһилиэгэр Владимир Дмитриевич Матвеев салайааччылаах "Маалыкай" тыа хаһаайыстыбатын потребительскэй кэпэрэтиибэ былырыын куонкуруска кыттан 10 мөл. суумалаах грант ылан, 100 төбө ынах сүөһү турар хотонун тутан саҕалаабыта. Ааспыт сылга үлэҕэ киириэхтээҕин, ардахтаах күн-дьыл туран, Маалыкай эҥэр суол-иис быстан, матырыйаалларын аҕалтарыыта харгыстанан, тутуу үлэтэ хойутаабыт. Кыһыҥҥы суолунан матырыйааллара кэлэн, күн бүгүн хотон тутуута тэтимнээхтик ыытыллар.

Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтин кытта кэпсэтии ыытан, хотон үлэҕэ киирэр болдьоҕун бу сыл күһүнүгэр диэри уһаттарарга сөбүлэҥ түһэрсибиттэр. Ону таһынан Маалыкайга кэпэрэтиип иһинэн үлэлиир арыы собуотун саҥа дьиэтэ тутулла турар. Эбийиэгэ бэлэм, бытархай ситэрии үлэлэрэ хаалбыттар. Оройуонтан эбии үп көрүллэн, туттуллар оборудованиелара барыта ылыллыбыт.

Маалыкайдар кэлиҥҥи сылларга үүтү ыаһын көрдөрүүтүн лаппа тупсарбыттар. 4-5 сыллааҕыта 200 туоннаны кыайбат буоллаҕына, кэпэрэтиип көрдөрүүлээх үлэтин түмүгэр үүт туттараахын үрдээбитэ бэлиэтэнэр. Быйылгы үүт былаана - 305 туонна, былырыын 300 туонна туттарыллыбыт.

Лина СЕМЕНОВА.

– Ыһыах-2023 –

Ыллыыр-туойар оҕо саас

Ньурба оройуонугар 2023 с. "Үлэ, Эйэ уонна Түмсүү ыһыаҕын" чэрчитинэн "Алаас оҕолоро" түһүлгэҕэ Түмүк нэһилиэгин, Ньурба оройуонун Бочуоттаах олохтооҕо, оһуохайга Дархан этээччи, норуот ырыаһыта, алгыстаах олоҕу уус-уран тылынан айхаллаабыт, уҕараабат куолаһынан саха тыллаахтары умсугуппут, кэнэҕэски ыччакка амарах алгыстаах кэс тылы хаалларбыт Илья Михайлович Кутанов төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах "Өбүгэ быстыбат ситимэ" улуустааҕы оҕо фольклорнай күрэҕин ыыттыбыт. Күрэххэ 7 сааһыттан 17 сааһыгар диэри талба талааннаах кэрэчээн оҕолор кыттыыны ыллылар. Күрэх 3 көрүнүнэн ыытылынна:

- норуот ырыата;
- чабырҕах;
- сахалыы инструменнарга доҕуһуол (кырыымпа, хомус, күпсүүр уо.д.а).

Күрэх түмүгүнэн "Кылаан чыпчаал" үрдүк ааты ылла "Сардаҥа" фольклорнай ансаамбыл (Ньурба к., сал. Валерий Платонов, Айна Семенова). Кыайыылаахтары Илья Михайлович аймахтара, сиэннэрэ эҕэрдэлээн сүрүн бириистэрин - телевизор туттардылар.

"Саамай кырачаан" анал аат Дьокуускай куораттан сылдьар 7 саастаах Дайаана Сивцеваҕа Илья Михайлович сиэн балта, 85 саастаах Ньурба куорат олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, сэрии оҕото, "Холбос" потребкооперация ПОСПО-тын бэтэрээнэ, 2 сиэн, 4 хос сиэн тапталлаах эбээтэ Кутанова (Захарова) Христина Гаврильевна, аймахтара 3000 суумалаах сертификат туттардылар.

Норуот ырыата:

1 м. - Анжелина Жданова (Хаҥалас) - 5000 солк.

2 м. - Вова Степанов (Чуукаар) - 3000 солк.

3 м. - Антонина Тимофеева (Хатыы) - 2000 солк.

Чабырҕах:

1 м.- Вова Степанов (Чуукаар) - 5000 солк.

2 м. - Женя, Яна Аланаевалар (Дьаархан) - 3000 солк.

3 м. - "Сардаҥа" фолькл. ансаамбыл (Ньурба) - 2000 солк.

Сахалыы инструменнарга доҕуһуол:

1 м. - "Сардаҥа" фольклорнай ансаамбыл (Ньурба) - 5000 солк.

2 м. - Самир Герасимов (Күндээдэ) - 3000 солк.

3 м. - Камилла Васильева (Ньурба) - 2000 солк.

Кыайыылаахтар бары Ньурбатааҕы культуура департамена туруорбут харчынан бириэмийэлэрин туттулар.

Норуот ырыатыгар:

Архан Кэрэ Куо - 2000 солк. анал аат (Дьокуускай куорат)

Күннэй, Сайаана Егоровалар - 2000 солк. (Антоновка)

"Бастыҥ Уһуйааччы" анал аат - Валерий Платонов, Айна Семенова (5000 солк.).

"Алгыс" НАК кэлэктиибин аатыттан Кутанов И.М. оҕолоругар, сиэннэригэр, Культуура департаменыгар махтал бастыҥын тиэрдэбит.

Илья Михайлович Кутанов дорҕоонноох тойуга, кэрэ куолаһа кэнчээри ыччакка иҥиэхтин, саха дьонугар хаалыахтын.

"Алгыс" НАК.

– Сонун –

"Ньурба – Кытай провинциялара" бииргэ үлэлээһин сөбүлэҥэр илии баттанна

Бэс ыйын 23 күнүгэр Дьокуускай куоракка өрөспүүбүлүкэ бөдөҥ хампаанньалара уонна Кытай Цзямусы куоратын Хэйлунцзян провинциятын дэлэгээссийэтэ кыттыылаах "Саха сирэ уонна Кытай провинциялара" бизнес-форум ыытылынна.

Арассыыйа уонна Кытай ыкса сыһыаннаһыылара Аан дойду политикатыгар уонна экэнэмиичэскэй сайдыыга улахан сабыдыаллаах. 2021 сылы кытта тэҥнээтэххэ, ааспыт 2022 сылга Саха сирин уонна Кытай икки ардыгар табаары эргитии 2 төгүл кэриҥэ үрдээбит, уопсайа 3 миллиард долларга тэҥнэспит.

Бэс ыйын ортото Саха сирин хампаанньалара Харбин куоракка ыытыллыбыт дьаарбаҥкаҕа көхтөөх кыттыыны ылылар. 5 күн иһигэр Кытай дьыалабыай эргимтэтин бэрэстэбиитэллэрин кытта бииргэ үлэлэһэр сыһыан олохтоммут.

Дьокуускайга ыытыллыбыт Форум Саха сирин уонна Кытай хампаанньаларын бииргэ түмэр, доҕордуу сыһыаны олохтуур сүрүн сыаллаах-соруктаах үлэлээтэ. Инникитин өрөспүүбүлүкэбит оҥорон таһаарар тэрилтэлэригэр атыы-эргиэн кэҥииригэр төһүү буоларыгар туһулаан, Форум кыттыылаахтара хампаанньаларын үлэлэринхамнастарын билиһиннэрдилэр.

Форум чэрчитинэн оройуоммутуттан барбыт дэлэгээссийэ Ньурба куорат уонна КНР Цзямусы куората икки өрүттээх бииргэ үлэлээһин сөбүлэҥин түһэрсэр, итиэннэ бырааттыы ситими олохтуур дьыалабыай көрсүһүүгэ кытыннылар. Көрсүһүүнү баһылык солбуйааччыта Л.В. Ушканов иилээн-саҕалаан ыытта. Кытай норуотун кытта ньурбалар 20 үйэ саҕаланыаҕыттан ыкса билсэллэрин, Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар Ньурбаны иккис дойду оҥостон олохсуйбут 100-тэн тахса кытай, холкуос толору бырааптаах чилиэннэрэ буолалларынан, оҕуруот аһын үүннэрэн аччык аас-туор сылларга кырата суох кылааттарын киллэрбиттэрин, Доҕордоһуу түмэлигэр 18 үйэтээҕи аатырбыт атыыһыт көмүүтүттэн булуллубут сэдэх экспонат - кытай халаата хараллан турарын кэпсээтэ. Дойду үрдүнэн буола турар уустук быһыыга-майгыга Кытай өрөспүүбүлүкэтэ Арассыыйаны өйүүрүгэр дириҥник махтанарын этэн туран, инники 5 сылга бырааттыы сыһыаны олохтуурга туһуланар үлэ хайысхаларын торумнаһарга этии киллэрдэ. Ол курдук, үгүс дойду киллэрбит санкцияларынан сибээстээн, Кытайтан тиэхиньикэ араас көрүҥүн быһа тиэрдээһин, ИТ-технология эйгэтигэр испииспэлиистэри, урбаанньыттары атастаһан стажировкалааһын, 2027 сылга ыытыллар Норуоттар оонньууларыгар дьарыктыыр тренердэри аҕалыы, о.д.а. пууннары билиһиннэрдэ. Кытай дэлэгээссийэтин аатыттан Бүтүн Кытайдааҕы норуот бэрэстэбиитэллэрин бастайааннай кэмитиэтин бэрэссэдээтэлэ, Хэйлунцзян куорат уокуругун Цзямусы провинция партийнай ячейкатын сэкиритээрэ госпожа Гун Сюли эҕэрдэ тылын тиэртэ.

Салгыы үлэлэһэргэ илии баттаһан, хардарыта ыалдьыттаһыах буолан, кэскиллээх көрсүһүү ыытылынна.

Лина СЕМЕНОВА.

– Ыһыах-2023 –

Күн үҥкүүтүн үҥкүүлээн, айыы алгыһын түһэрэн

Бэс ыйын 20 күнүгэр Ньурба оройуонун Кыталыктаах дьоллоох туонатыгар Ньурба Ытык оһуокайа тэрилиннэ.

Оһуокай түһүлгэтэ күнүс үс чаастан алгыс хамсаныылаах, ойуор ойуулаах арчылааһынтан саҕаламмыта. Дьалбыырдаах дьахталлар түһүлгэни арчылаабыттарын кэннэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин культууратын үтүөлээх үлэһитэ, культууратын туйгуна, Ньурба оройуонун культууратын департаменын салайааччыта, Аар Дархан оһуокайдьыт Розалия Тихонова айах аһар, алгыһынан амылыйар айхаллаах оһуокайынан, эҕэрдэлээх эһиэкэйинэн саҕаланна.

Оһуокай түһүлгэтигэр 30 кинһи күн үҥкүүтүн үҥкүүлээн, айыы алгыһын ситэрэн-хоторон сирдээҕи олохха түһэрдилэр, ыһыах айхалын ыстылар, дьону-сэргэни түмтүлэр!

Оһуокайдьыттары сыаналаатылар:

1. Павлова Евдокия Ивановна - Дьокуускайтан Арчы дьиэтин иһинэн үлэлиир "Күн дьоно" фольклорнай бөлөх салайааччыта, Туймаада оһуокайын дьүүллүүр сүбэтин кыттыылааҕа, тэрийээччи уонна иилээччи. Дьүүллүүр сүбэ бэрэссэдээтэлэ.

2. Ушканова Ольга Семеновна - Саха Өрөспүүбүлүкэтин үөрэҕириитин туйгуна, Российскай Федерация үөрэҕириитин бочуоттаах үлэһитэ, СР үрэҕириитин туйгуна, "Далбар этээччи", Малдьаҕар нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо.

3. Кривогорницына Александра Константиновна - Саха Өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх артыыската.

4. Захарова Александра Николаевна - "Защитники Отечества" судаарыстыбаннай пуонда социальнай сүрүннээччитэ.

5. Анна Егоровна Матвеева - Саха Өрөспүүбүлүкэтин культууратын туйгуна, тойуксут.

6. Ефремов Тимофей Елисеевич, Маалыкай түбэтин оһуокайын үйэтитээччи.

Дьүүллүүр сүбэ күн устата харыс да сиргэ халбарыйбакка, оһуокайдьыт этэр-тыынар ырыатын, үҥкүүтүн хамсаныытын толору көрдүлэр, сыаналаатылар.

Дьүүлү таһаарыахтарыгар диэри Дьаархан, Дьиикимдэ, Чуукаар кулуубун үлэһиттэрэ, тыа сирин түбэтин уус-уран самодеятельноһын кыттыылаах оһуокай түһүлгэтин чуҥкуппакка ыллаан-туойан үҥкүү түһүлгэтин тэрийдилэр.

Дьэ, бу кэннэ уһун-киэҥ быһаарыылаах дьүүллэһии кэннэ түмүк таҕыста.

"Ытык Ньурба оһуокайа" кылаан кыайыылааҕа Чуукаартан КИРИЛЛИН Руф Васильевич.

Сыспай сиэллээхтэр сырсыылара

Былыр-былыргыттан ат сүүрдүүтэ саха дьонун түмэр, сүргэтин көтөҕөр ыһыах кэтэһиилээх тэрээһиннэриттэн биирдэстэрэ буолар.

Бэс ыйын 19-20 күннэригэр Кыталыктаах кырдалын "Дьөһөгөй аартыгар" сыспай сиэллээхтэр сырсыылара буолла. Икки күн устата 10 дистанцияҕа саха аттара уонна сиэнчэрдэр илин-кэлин түһүстүлэр. Быйылгы сүүрдүүгэ ыаллыы улуустарбыт Үөһээ-Бүлүү Тамалакааныттан уонна Оройуттуттан, итиэннэ Бүлүү Дьөккөнүттэн кытыннылар. Ньурба улууһуттан Маалыкайтан уонна Дьиикимдэттэн кииристилэр.

Бэс ыйын 19 күнүгэр 24 ат сүүрдэ. 800 м 3 саха ата сүүрбүтүттэн бастакынан Дьиикимдэттэн Сыралыма (сүүрдээччитэ Саввинов А.А., тренерэНиколаев В.В.), иккиһинэн Оройу ата Сиэн Кыыс уонна үсүһүнэн Маалыкайтан Бэлиэлээх кэллилэр. 2-3 саастаах тыйдар.

1600 м барыта 6 ат сүүрдэ. Бастакынан Оройу сүүрүүгэ Ураайка (сүүрдээччитэ Ларионов, тренерэ Данилов Р.Д.), иккиһинэн Маалыкай Ураайката, үсүһүнэн Оройу Чаҕылхан диэн ата кэллилэр. Старка Мэник диэн ааттаах Оройу ата үргэн хаһаайынын быраҕан кэбистэ.

2400 м 5 сиэнчэрдэр сүүрдүлэр. Боруода аттар тута биллэллэр эбит, кутуруктара кыырайан олорор. Түмүккэ биэтэккэ бастакынан Дьөккөн ата Сулустаан кэллэ (сүүрдээччитэ уонна тренерэ Михайлов А.В.), иккиһинэн Тамалакаан ата Чыпчаал, үсүһүнэн Дьөккөнтөн Пальмира диэн ааттаах 9 саастаах ат кэллэ. Ньурбаттан бу дистанцияҕа суохтар.

3200 м чиптаах 6 саха аттара сүүрдүлэр. Бастакынан Тамалакаантан Сүүтүк (сүүрдээччитэ уонна тренерэ Саввинов А.), иккиһинэн Маалыкайтан Сиэриккэ, үсүһүнэн Маалыкай Буугунай диэн ата кэллилэр.

Саамай уһун 4800 м дистанцияҕа 3 ат сүүрдэ, бары саха аттара. Бастакынан Маалыкайтан Буурҕа (сүүрдээччитэ Саввинов А.А., тренерэ Николаев А.А.). Иккиһинэн Ыас Хара Дьөккөн ата уонна үсүһүнэн Дьиикимдэттэн Эрхан кэллилэр.

Урукку сүүрүүлэргэ ипподромҥа 6400 м аттар сылайбакка сырсаллар эбит.

Бэс ыйын 20 күнүгэр трибунаҕа лыык курдук ат сүүрдүүтүн таптаччылар муһуннулар. Уксар дьон үгэс быһыытынан аллараа сылдьаллар. Бүлүүлэр суохтар. Онон төһө даҕаны 16 ат сүүрдэр бэрт сэргэх тэрээһин ааста. Барыта 5 дистанцияҕа сырыстылар.

1200 м саха аттара сүүрдүлэр. Бастакынан Маалыкайтан Бэлиэлээх (сүүрдээччитэ Александров А., тренерэ Николаев А.А.), иккиһинэн Маалыкайтан Ураайка, үсүһүнэн Оройу Сиккиэр кэллилэр.

1600 м ыраахха 3 саха аттара сүүрдүлэр. Бастакынан биэтэккэ Оройу Ураайката (сүүрдээччи Ларионов Д.Д., тренерэ Данилов Р.Д.) кэллэ. Иккиһинэн Маалыкайтан Чаҕылхан, үсүһүнэн Оройу ата Мэник кэллилэр.

2400 м чиптээх саха аттара сырыстылар. Бастакынан Тамалакаан ата Сүүтүк фиништаата, иккиһинэн - Маалыкай Буугунайа. Сиэриккэ диэн Маалыкай сүүрүүк ата старка хаһаайынын быраҕан кэбистэ. Кураанах сүүрдэ, дьиҥинэн, бастакынан биэтэккэ кэлбитэ. Дьэ кыһыы диэтэҕиҥ... Судьуйалар быһаарыыларынан бу дистанцияҕа 3 миэстэни Сиэриккэҕэ биэрдилэр. Быраабыла быһыытынан иккис кэлбит Сүүтүк кыайыылаах буолла.

3200 м сиэнчэрдэр сүүрдүлэр. 4 ат сүүрүөхтээҕин бэҕэһээ кыттыбыт Бэлэҕи Оройулар сынньатабыт диэн киллэрбэтилэр. Биричиинэтэ биллибэт.

Түмүк бу курдук буолла: 1 миэстэ - 7 саастаах Чыпчаал (Тамалакаан, сүүрдээччитэ уонна тренерэ Саввинов А.А.), иккис - Ньургустаан диэн 9 саастаах Оройу сүүрүүгэ, үһүс - Дьиикимдэ ата Эрхан.

Саамай күүтүүлээх уонна тыҥааһыннаах сүүрүү 4800 м ыраахха буолла. Үс Маалыкай ата сүүрдэ: 12 саастаах Буурҕа, 5 саастаах Ураанхай уонна 5 саастаах Буран. Бэҕэһээҥҥи 4800 м кыайыылаах буолбут Буурҕаҕа элбэх киһи

угуста. Старт биллэриллээтин кытары аппыт өрө бурҕачыйан турда, биир сиргэ тэпсэҥнээн биллэ хаалан баран эккирэттэ. Көрөөччүлэр ыһыыларын-хаһыыларын быыһынан бастакы эргиир бүтүүтэ иккиэннэрин ситэ баттаталаата. Инньэ гынан бастакынан кэллэ. Дьэ, трибуна өрө күүрэн олордо. Буурҕа сүүрдээччитэ Саввинов А.А., тренерэ Николаев А.А.

Быйылгы ат сүүрдүүтүн уопсай призовой фондата 615.000 солк. Маны тэҥэ спонсордар эбии 100.000 солк. укпуттара. Үс бириистээх миэстэҕэ 10.000 - 35.000 солк. суумалаах сэртификээттэр уонна 5.000 солк. уу харчынан бэрилиннилэр. Маны тэҥэ кыайыылаахтарга спонсордартан бириистэр, туйахтаах кыылга булт лицензията, иккилии куул эбиэс. Быйылгы ат сүүрдүүтүн күрэҕин сүүрүн спонсордарынан "Арыылаах" ХЭТ (Тихонов А.Н.), Ньурбатааҕы көтөр фабриката (Гаврильев П.И.), Ньурбатааҕы кормовой хампаанньа (Илистяров А.И.), Саһарҕа ХЭТ (Андреева С.Б.), Артыал тыа хаһаайыстыбатын кэпэрэтиибэ (Григорьева С.В.), Маалыкай тыа хаһаайыстыбатын кэпэрэтиибэ (Матвеев В.Д.), Тихонов бааһынай хаһаайыстыба (Тихонов А.Н.), "Байар" кэпэрэтиип (Филиппова Н.Г.), Ньурбатааҕы экология кэмитиэтэ (Парников Г.П.), Киирэптээҕи чоҕу хостуур тэрилтэ (Николаев Ю.Р.), Мииринэй-Ньурба хайабайытар кэмбинээт.

Быйыл Ньурба улууһун Бочуоттаах олохтооҕо Ананьев Николай Иванович анал бириис - убаһа туруорбута. Бу бириистэ Үөһээ-Бүлүү Тамалакаанын кэскиллээх ыччатыгар Арылхан Саввиновка туттардылар. Арылхан Саввинов 9 кылаас үөрэнээччитэ, отой кыра эрдэҕиттэн сылгылары өрө тутан, ат сүүрдүүтүгэр улахан интэриэстээх улаатан эрэр диэн бэлиэтээтилэр. Төһө даҕаны эдэрин иһин аты бэйэтэ сүүрдэр, баайар эбит. Чахчы быйылгы сыспай сиэллээхтэр сырсыыларын хас даҕаны дистанцияҕа кыайан киэргэттэ диэн бэлиэтиэххэ наада.

Лена ПЕТРОВА.

Нэдиэлэ сонуннара

ЫІһыах түмүгэ

Быйылгы ыһыах үрдүк таһымнаахтык ааста. Ыһыаҕы СӨ культууратын үтүөлээх артыыта, Култуура департаменын салайааччытын солбуйааччыта Илья Николаев алгыһынынан аспыта уратылаах буолла. Ыһыах түмсүүлээхтик, уопсай тэрээһининэн этэҥҥэ ааста. Ыһыах бырагыраамата, алгыстан саҕалаан, табыллыылаахтык таҥыллыбыт.

Улуустааҕы култуура департамена Өймөкөөнүгө Олоҥхо ыһыаҕар бараааччылары тэрийэн ыыттылар. Түгэнинэн туһанан, Култуура департамена ыһыах кэмигэр уонна Өймөкөөнүгө барыыга улуустааҕы үөрэҕирии салалтата, АТП тэрилтэтэ утары баран көмөлөспүтүгэр махталын биллэрдэ.

Спорт

Өрөспүүбүлүкэтээҕи Дыгын оонньууларыгар Нөҥүрба Антоновкатыттан Николай Обоев V-с миэстэни ылан, ньурбаларга инники кыайыыларга эрэл кыымын сахта.

Олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыы

Улуустааҕы коммунальнай хаһаайыстыбаҕа быйылгы навигациянан 49 680 тонна чох кэллэ. Мантан 2,5 тыһ. тонна чох Маалыкайга сүөкэннэ.

Өрөспүүбүлүкэҕэ коммунальнай хаһаайыстыба тэрилтэтэ 20 сыллаах үбүлүөйнэй тэрээһинигэр Ньурбатааҕы филиал 2022-2023 с.с. кыһын саахала суох этэҥҥэ туораахыҥҥа тэрилтэлэр куонкурустарыгар I истиэпэннээх дипломунан бэлиэтэммиттэр. СӨ ОДьКХ спартакиадатыгар улуустааҕы коммунальнай хаһаайыстыба хамаанданан күрэхтэһиигэ 8 хамаандаттан III миэстэни ылары ситиспиттэр.

Тэрилтэ билиҥҥитэ быстах өрөмүөнүнэн дьарыктанар, от ыйын 1 күнүгэр хапытаалынай өрөмүөннэр саҕаланыахтара.

Экология

Кэнники кэмҥэ Хорулаҕа уо.д.а. нэһилиэктэргэ тыатааҕы буулаабытын, адьырҕа дьонтон, ыттан куттамматын, дьиэҕэ да киириэн сөбүн туһунан сэрэтии иһитиннэрии оҥоһулунна.

Уопсастыбаннай бэрээдэк

Ааспыт нэдиэлэ бүтэһигэр Малдьаҕарга суол быһылаана тахсан, 17-18-19 саастаах үс эдэр дьоннор суол саахалыгар сырдык тыыннара быһынна, биир кыыс улахан эчэйиини ылла. Дьокуускайтан судмедэксперт кэлэн үлэлээтэ. Саахалга түбэспиттэртэн медиктэр кыыс туругун ортонон сыаналыыллар.

Бу түгэҥҥэ олоҕуран, баскыһыанньаҕа ороҕуоҥҥа кутурҕан күнэ биллэриллибитэ. Нэһилиэк дьаһалтата, нэһилиэнньэ олохтоохоро, улуус салалтата, киин балыыһа оперативнайдык үлэлээбиттэрэ бэлиэтэннэ. Өрөбүл күн эдэр дьону бүтэһик суолга атаарыы буолла.

Маны таһынан, Хатыы - Маалыкай суолугар массыына саахала тахса сырытта. Эмсэҕэлээччи Ньурбаҕа травматология отделениетыгар киллэриллибит, хас да сиринэн араас уҥуох тостуулаах, туруга ортоһуор.

Ньурба куоратыгар уруккута Ньурбатааҕы тутар-таҥар трест территориятыгар баар чааһынай гараж умайда.

Быйыл хаһааҥҥытааҕар да угут дьыл буолан, халаан уута айан суолларын биэс сиринэн быспыт. Хатыыттан саҕалаан Чуукаарга диэри уу бытаанныгык түһэн кэтэһиннэриилээх буолла. Понтоннар бэлэмнэр, Чуукаар өттүгэр суол хаайыан иннинэ суол оҥоруутугар тиэхиньикэлэр эрдэттэн таһаарыллыбыттар. Марха уута түһэн сотору суол өрөмүөнэ оҥоһуллан, сырыы саҕаланыа.

Доруобуйа харыстабыла

Киин балыыһа иһитиннэрэринэн, ааспыт нэдиэлэҕэ 91 улахан дьоҥҥо, ол иһигэр 28 оҕоҕо вызов, санитарнай авиация 10 сырыыны - Хорулаҕа, Маалыкайга, Чуукаарга, Малдьаҕарга, Ээйиккэ, Эдьигээннҥэ, иккитэ Үөһээ Бүлүүнэн, Бүлүүнэн эргийэн Дьокуускайга оҥорбут.

Ньурбаҕа хамсык ыарыытыгар икки саҥа хаптаран ыалдьааччылар бааллара бэлиэтэннэ. 3 киһи балыыһаҕа хамсык дьаҥыттан эмтэнэллэр. Нэдиэлэ иһигэр 8 киһи өллө, 2 оҕо күн сирин көрдө.

Саҥа үммүт нэдиэлэ саҕаланыытыгар реанимационнай отделениеҕа Ньурбаҕа үрдүк категориялаах бастакы анестизиолог-реаниматолог, СӨ үтүөлээх бырааһа, Арассыыйа бочуоттаах донора, Ньурба ороҕуонун бочуоттаах гражданина Ли-фу Александр Сергеевич аатын иҥэрдилэр, мемориальнай дуосканы ыйаатылар.

Тыа хаһаайыстыбата

Аканаҕа, Үөдэйгэ ньирэйдэргэ эмфизематознай карбункул вакцинациятын туруоруу үлэтэ ыыттыллыбыт. Хаҥалас эмньик ньирэйдэрин ыыталаан үлэ барбата.

Дьокуускай куоракка 500-тэн тахса бруцеллеһынан ыалдьыбыт ыттар бааллара билиннэ. Манна сыһыаннаан бырабыыталыстыба дьиэтигэр буолбут мунньахха куоракка харантыын биллэриллибит.

Ньурбаҕа ыалдьыбыт ыты таһырдьа салгыҥҥа таһааран күүлэйдэтэллэринэн сибээстээн, ыттаах хаһаайыттар дьиэҕэ ыттарын баайан тиэргэн иһигэр туталларыгар этилиннэ.

Социальнай эйгэ

Социальнай хантараакка сайабылыанньалар киирэ туралларынан сибээстээн, бу нэдиэлэҕэ хамыыһыйа үлэтэ салҕанар.

Бэс ыйын 26-28 күннэригэр Дьокуускай куоракка регионнар икки ардыларынааҕы "Реабилитация инвалидов" научнай-практическай конференция үлэтэ саҕаланна. Ньурбатааҕы социальнай харалта салалтатыттан реабилитолог Лариса Прокопьевна Андреева кыттыыны ылар.

Кырдьаҕастар дьиэлэригэр аҕам саастаах, тыыл, ветеринария бэтэрээнэ Федоров А.Г. олохтон барда.

От ыйын 1 күнүгэр СӨ бойобуой дьайыылар бэтэрээннэрин күнэ бэлиэтэнэр.

От ыйын 8 күнүгэр Бүтүн Арассыыйатааҕы дьиэ кэргэн, таптал уонна эрэллээх буолуу Күнүгэр аналлаах тэрээһиҥҥэ бэлэмнэнии үлэтэ барар. Өрөспүүбүлүкэ таһымнаах дьиэ кэргэҥҥэ аналлаах куонкурус түмүктэнэн, алта номинациялаах дьиэ кэргэннэр күрэхтэрэ буолбута. Үс дьиэ кэргэн бириистээх миэстэлэргэ киирдилэр. Ол курдук: "Золотая семья", "Я хранитель традиции", "Опекунская семья", "За любовь и верность" 50 сыл бииргэ олорбут дьиэ кэргэттэр 8 чыыһылаҕа бэлиэтэниэхтэрэ.

Октябрьскай нэһилиэк

Өрөспүүбүлүкэтээҕи спортивнай олимпийскай резервэ оскуолатын кухнятын дьиэтин тутуута саҕаланна. От үлэтэ саҕаланан, окко бэлэмнэнии үлэтэ ыытыллар. Урут 3 мобильнай биригээдэ үлэлээн кэлбит буоллаҕына, билиҥҥи туругунан үлэһит киһи ахсаана тиийбэтинэн, биригээдэ киһитин ахсаана аччыыр.

Аһыҥа туран МТС "Ньурба-Агроҕа" эмтээһин үлэтэ ыытыллар.

Куорат дьаһалтата

Ньурба куоратыгар Западнай мкр. ууну аһардар үлэ түмүктэнэн эрэр. Маны таһынан Пионерскай, Вертолетка уонна Молодежнай мкр. ханааба уутун түһэрии үлэтэ барыахтаах.

Оҕо былаһааккаларын өрөмүөннээһин үлэтэ саҕаланна.

Куорат пааркатыгар тренажердары туруоруу, ППМИ чэрчитинэн Никифор Семенов пааматынныгын туруорууга бэлэмнэнии үлэ ыытыллар.

Пааркаҕа массыына парковката уонна биллиилээх дьоннорго аналлаах аллея оҥоһуута, Убайааҥҥа Манчаары уулуссаҕа сырдатыы үлэтэ барыахтаах.

Оптуобус тохтобулларын уонна бөх кутар туочукаларын өрөмүөннээһин үлэлэрэ ыытыллаллара былааннанар.

СВО

Хантараагынан байыаннай сулууспаҕа, кэлин гепатит ыарыылаахтары ылбаттарынан сибээстээн, үс киһи төннөн кэллэ.

Үөрэҕирии

ЕГЭ-ҕэ профильнай математикаҕа 41 оҕо туттарбытыттан, 10 оҕо кыайан туттарбатах. ЕГЭ-лэрин кыайан туттарбатахтар хос туттараллар. Базовай көрүҥүн 204 оҕо суруйбутуттан 14 оҕо туттарбатах. Нуучча тылыгар 244 оҕо туттарбытыттан, 3-һэ кыайан туттарбатах.

Быйыл оскуоланы бүтэрээччилэртэн 12 үөрэнээччилэр оскуоланы мэтээлинэн түмүктээтилэр.

Антонина СЕМЕНОВА.

– ЫІһыах-2023 –

Саха төрүт остуол оонньууларыгар күрэх

Бэс ыйын 20 күнүгэр Күөх Ньурбабыт сиригэр-уотугар, төһө да халламмыт сөрүүдүйдэр, Үрүҥ Тунах ыһыахпыт ыһылынна, дьонсэргэ алгыс ылан үөрдүлэр-көттүлэр! ЫІһыахха биир олус үчүгэй тэрээһиннээх саха төрүт остуол оонньуутугар улахан күрэх буолла. Федерация салайааччыта Михайлова Ньургуйаана Михайловна, спортуправление Алексеев Роберт Александрович тэрээһиннэринэн ороҕуон ыһыаҕын Программатыгар хабылык-хаамыска күрэҕэ киирэн, хас биирдии кыайыылаах бириис ылан, кыайбыт хамаандалар өйдүү-саныы сылдьалларыгар Кубок тутан, Абсолютнай чемпионат ыытыллан кыттыылаахтар былыргы өбүгэлэрбит оонньууларын интэриэһиргиир дьоннор махталларын ыллылар.

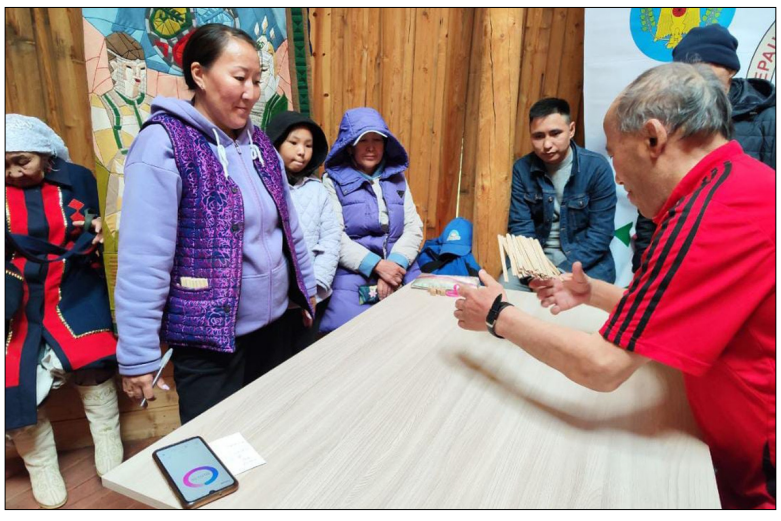

Күрэх уһуннук, тыҥаанныннаахтык барда, ким сымсата, түргэн туттуулааҕа, бэлэмнээҕэ манна билиннэ. Халламмыт туругар кыһаллыбакка тиритии-хорутуу, долгуйуу-ыксааһын бөҕө. Кыбытан эттэххэ, сахалыы остуол оонньуулара спорт биир көрүҥэ буолбута ыраатта, Дьокуускай куорат ыһыаҕар абсолютнай күрэххэ сыл аайы киллэрэр буолбуттар, улахан өрөспүүбүлүкэ ыытар күрэхтэригэр барытыгар киирэн, дьон-норуот интэриэһин ылбыт биир көрүҥ буолар.

Бу күрэххэ саҥа күүстээх оонньооччулар билиннилэр, нэһилиэктэргэ хамаандалар баар буоллулар: Антоновка, Сүлэ, Акана, Ньурба, Малдьаҕар, Күндээдэ. Уопсайа 8 нэһилиэктэн 60 киһи кытынна, сорох хамаандалар итэҕэс да буоллаллар, күүс-кыах баарынан кытыннылар. Күрэх бүтүүтэ 90 саахын туолаары сылдьар Маар олохтооҕо Егоров Яков Иванович хабылыктаан анал бириис тутта.

Уопсай күрэх түмүгүнэн Антоновка толору хамаандата - 1, Акана - 2, Малдьаҕар 3 миэстэ буоллулар. Маны таһынан, биирдиилээн кыайыылаахтар билиннилэр. Ол курдук оҕолорго Алеша Иванов (Малдьаҕар), Семенова Сайаана (Акана) 1 миэстэни, Ефремов Борис (Акана), Петрова Алеся (Малдьаҕар) 2 миэстэни, Саввинов Олег (Ньурба), Тимофеева Алияна (Антоновка) 3 миэстэни ыллылар. 18-тан 39 саахыгар диэри 1 м. - Кристина Терентьева (Дьаархан), Ньургун Семенов (Акана), 2 м - Туйаара Куприянова (Малдьаҕар), Михаил Васильев (Акана), 3 м. - Алена Егорова (Антоновка), Вячеслав Макаров (Малыкай) буоллулар.

40 саахыттан 59 саахыгар диэри 1 миэстэ Раиса Иванова (Сүлэ), Евгений Михайлов (Антоновка), 2 миэстэ Марина Ли (Антоновка), Виталий Федотов (Малдьаҕар), 3 миэстэ Сусанна Габышева (Ньурба), Леонид Васильев (Акана) буоллулар.

60 саахыттан 76 саахыгар диэри 1 миэстэ Лариса Иванова (Малдьаҕар), Анатолий Васильев (Сүлэ), 2 миэстэ Нина Тимофеева (Антоновка), Макар Гаврильев (Акана), 3 миэстэ Люция Егорова (Акана), Владимир Тимофеев (Антоновка) буоллулар.

75 саахыттан үөһээ 1 м - Светлана Петрова (Сүлэ), 2 м - Ульяна Антонова (Дьаархан).

Абсолютнай чемпионнарынан Иванова Лариса Михайловна (Малдьаҕар), Семенов Ньургун (Акана) буоллулар. Чемпионнарга мүһэ бэриллибитэ саҥа сонун, үөрүүлээх буолла. Дьиҥ саха оонньуута - сахалыы сыанабыл ылла! Ону таһынан харчынан бириэмийэ.

Күрэх спонсордара: Титовтар дьиэ кэргэттэрэ - Зоя Васильевна, Герман Серафимович, Елизавета Германовна, Изабелла Германовна; Сергеев Егор Николаевич, Николаев Юрий Афанасьевич (магазин "Сельхозтехника"), Федорова Анжелика Александровна (ТЦ "Сити-Строй"), ООО "Нюрбинская типография", Сербина Галина Анатольевна (Служба доставки еды "FoodMix"), Сухаринов Данил Николаевич (Служба доставки еды "Васаби"), Никифорова Анжелика Егоровна (ТД "Ника"), Прокопьева Саргылана Николаева (Фирма "ТупсАрт"), Сергина Евгения Валерьевна (Массажный салон "RelaxBody"), Игнатчук Василий Иванович (магазин "Изабелла"), Спиридонова Евдокия Ефимовна (парикмахерская "Айыына), Мярикянова Вероника Романовна (Ювелирный магазин "Северное сияние").

Үтүө дьыалаҕыт үксүү турдун диэн спонсордарга махтал бастыҥын тиэрдэбит!

Кэрэчээнэ АФАНАСЬЕВА,
Ньурба-Малдьаҕар.

– Күрэх –

Кырынньыкы күөрэгэйдэрэ

Биһиги мэлдьи ахтар-саныыр табаарыспыт Туола - Мэҥэдьэк нэһилиэгэ киэн туттар ыччата Анатолий Васильевич. Мэҥэдьэккэ, үрүҥ тунах ыһыах күн, нэһилиэгинэн табаарыспытын санаан-ахтан аахар түгэн тосхойдо.

Герой Ийэ Попова Клавдия Семеновна уонна туруу үлэһит Василий Матвеевич - Манчаары Ксенофонтов улахан оҕолоро, үрдүк категориялаах физкультура учуутала, физкултуура туйгуна, сахалыы атах оонньууларын маастара, "Знанием победишь!" СӨ бастакы Президенэ М.Е. Николаев олохтообут стипендиятын стипендиата, "За вклад в социально-экономическое развитие Нюрбинского района" бэлиэ хаһаайына, элбэх хомоҕой хоһоон, ис сүрэхтэн оҥоһуллубут тылбаас, ылбаҕай ырыа ааптара, нэһилиэк общественнай олоҕун тэрээһиннэрин тэрийээччи, оскуола олоҕор үтүө үгэстэри олохтооччу, оскуола иитэр үлэҕэ дириэктэри солбуйааччы, уус-уран самодеятельность гитаралаах көхтөөх кыттааччыта, Мэҥэдьэктээҕи норуодунай тыйаатыр бастыҥ артыыһа, элбэх оҕолоох дьиэ кэргэн тапталлаах аҕа баһылыга Ксенофонтов Анатолий Васильевич сырдык өлбөөдүйбэт аатыгар, бэйэтэ сүүрэн-көтөн араас киэптээн тэрийэн ыыппыт "Кырынньыкы күөрэгэйдэрэ" дуэт күрэҕэ ыытылынна.

Туола спорду, чуолаан чэпчэки атлетиканы уонна мас тардыһыытын, өрө туппутун таһынан, олоҕун сүрүн дьарыгынан ырыа айыы этэ. Саха норуотун суруйааччыта, суруйааччылар Сойуустарын бэрэссэдээтэлэ Иван Мигалкин биһиэхэ кэлэ сылдьан: "Поэт олорон ааспыт эбит...", - диэбитэ элбэҕи этэр. Анатолий Васильевич бэйэтин хоһоонноругар киһи эрэ истэ олоруох матыып айан, үгүс киһи уоһуттан түһэрбэккэ ыллыыр.

Хатыы дэриэбинэтэ Кырынньыкы эбэ үрдүгэр турар. Анатолий Васильевич төрөөбүт дойдутун олус таптыыра. Кини курдук Хатыы, Кырынньыкы туһунан элбэх ырыаны суруйан көччөх гына көтүппүт киһи биһиги нэһилиэккэ суох. "Көнө-налыы хонуулардаах Хатыым сирэ барахсан...", "Кытыан ото тулалаан Кырынньыкы киэркэйдэ...", "Манна, манна күөх хонуулаах Хатыыга...", "Өбүгэбит сирэ - Эбэм, Мэҥэдьэгим - төрүт буорум...", "Күнүм уота тыкта уҥуортан, Кырынньыкым илин саҕаҕыттан...", "Хатыҥ чараҥ аларбын, Кырынньыкы Эбэбин, Хаарыаннаахай дьоннорбун, Ахтабын мин Хатыыбын..." - хайдах курдук бу ырыаларга, бу строкаларга таптал иһиллэрий!

Туола биһиги кылаас доруобуйатынан мөлтөх уола этэ. Бэйэтин дьаныарынан, күүстээх саналтынан этин-хаанын эрчийэн, спорт маастарыгар тиийэ үүммүтэ, икки төгүл ыарахан ыарыыны кыайбыта. Оҕо, эдэр эрдэҕиттэн көрсүө-сэмэй майгыта, аһыныгас, амарах санаата, киһиэхэ үтүөнү баҕарыыта кэлин да энчирээбэтэҕэ, арыгыны испэтэ, табааҕы тардыбата. Оскуола, нэһилиэк олохторун инники күөнүгэр, оргуйар үөһүгэр сылдьара. Улахан болҕомтотун уол оҕону иитиигэ уурара. Уол оҕо кылааһын тэрийэн салайбыта, уончалыы хонуктаах үрэх бастарынан сатыы похуоттары оҥорбута.

Биһиги кининэн наһаа киэн туттабыт, холобур оҥостобут. Дьиэ кэргэнигэр - кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр таптын көрө, билэ сылдьарбыт. Ырыа айдаҕына, чугас дьонун кэнниттэн, бастакы истээччилэринэн биһиги буолбарбыт. Хаһан да, ханна да гитаратын бэйэтиттэн араарбакка мэлдьи илдьэ сылдьара. Муһуннубут да, ырыа тардыллааччы. "Маны ыллыахха!" диэн кур ырыа таһаарааччы буолара.

Санатар буоллахха, бу "Кырынньыкы күөрэгэйдэрэ" тэрээһнин араас киэбинэн Анатолий Васильевич саҕалыаҕыттан, хаһыс да төгүлүн ыытыллаһына. Быйыл дьүүллүүр сүбэҕэ Анатолий Васильевич саамай кыра балта, дьыссаат старшай иитээччитэ Иванова Екатерина үлэлэстэ. Быйылгы күрэххэ түөрт пара кыттыбытыттан тохсус кылаас үөрэнээччитэ Тимофеева Тоня, кулууп худруга Ксенофонтов Манчаары кыайыы көтөллөннүлэр. Быйыл оскуоланы бүтэрээри сылдьар уолаттар Анисимов Игорь, Семенов Денис эрэллээхтик иккис буоллулар. Үсүһү дьыссаат охраннига Василий Непряхин, кулууп аккомпаниатора Дмитрий Попов ыллылар. Төрдүс кыттааччылар аҕалыы кыыс - дьаһалта солбуйааччы баһылыга Иннокентий Яковлев, онус кылаас үөрэнээччитэ Сайаана - "Кэскиллээх" ааты ыллылар. Күрэхтэһээччилэр бастаан ааптар ырыатын ыллаатылар, иккистэрин тугу сөбүлүүллэрин толордулар.

Түөрт параҕа өттүк хара, илии тутуура бириистэри Анатолий Васильевич бииргэ төрөөбүттэрэ, төрөппүт оҕолоро, олохтоох кулууп оҥордулар. Манна бааллар: провода суох наушниктар, портативнай акустика, вафельница, вентилятор, компьютернай мышка, микроволновка, иһиттээх миксер. 1976 сыллааҕы Маалыкай орто оскуолатын выпустара сөбүлээн, оҕо ааспытыгар ханыылыы көрөн, бэйэбит сэмэй харчынан бириистэрбит оскуола уолаттарыгар биэрдибит.

Күрэхтэһии быыһыгар, кэнники дьүүллүүр сүбэ үлэлиир бириэмэлэригэр ырыаһыттар ырыа араахын бэлэхтээн, кулгааҕы сымнаттылар. Саамай хайҕаабытым, бу сыл арыйыыта диэххэ, саҥа үлэлээн эрэр худрук, "Саха" НКИХ биэриитин хас да төгүллээх кыттааччыта, Ньурба "Амаканын" гитариһа Ксенофонтов Манчаары биһиэхэ "Мөһөөк" ВИА тэрийбитэ буолла. Үс гитара, клавишнай, аныгы ударнай бастакы "Сарыал" ВИА-ны салайааччы Потапов Дмитрийы санатта.

Мирослава ИВАНОВА,
Мэҥэдьэк.

Бастыҥнар: Тоня, Манчаары.

Кыттааччылар.

Анатолий Васильевич бииргэ төрөөбүт балтылара Екатерина уонна Тамара иккистээбит оскуола уолаттарын кытары.

"Мөһөөк" ВИА.

– Үлэ сыла –

Соһуйа үөрүү

Биэкэр Тимофеева Л.С.

ГОД ТРУДА
В РЕСПУБЛИКЕ САХА (ЯКУТИЯ)
2023

Килиэп ылааһына биһиги нэһилиэккэ былыр былыргыттан элбэх бириэмэни барыыр күннээҕи сүрүн үлэ буолааччы. Килиэп - киһи олоҕор тыын боппуруос буоллаҕа. Бастаан килиэп ылыы - оҕо үлэтэ этэ. Онтон кырдьаҕаһынан өттөйөн быһа ылыы элбээн, ыал ийэлэрэ ылар буолбуттара.

Килиэптэн матыы хайа да түгэҥнэ баара. Маппат буола сатаан эрдэ уочараттаан, тымныыга тоҥон, куйааска тиритэн, ардахха илийэн, кумаарга сиэтэн күүдьылы ыытарбыт. Бастакы тахсыыттан маттахха, иккиһи күүтэ хаалан, күүҥ бүттэҕэ ол. Ол быыһыгар уочарат балыйсыытын этиһиитэ, сороҕор "билиэтэ суох киинэ" көрүүтэ.

Бэкээринэ туһунан эрдэҕинэ, килиэп киллэрэр сетканы былдьаһыы буолар. Ким сетканы тиинэн ылбыт - килиэптэн маппат гарантиялана түһэр, киллэрбитин иһин килиэби төһөнү баҕарар тута онно саа-булҕа мунуннан ылар, кини саҕа дьоллоох киһи суох буолар. Маппат буола сатаан, араас албаһы бары туттаҕын. Уора-көстө атыыһыкка харчы туттараҕын, "билэр киһим баара буолаарай?" диэн киирээт, инники турааччылары көрөҕүн, көрбөтөҕө буола турар киһигин тоҥсуйан, биллибэтинэн сибигинэйэн биир-икки килиэп диэн этэҕин, харчыгын куду анньаҕын, сеткалаах дьоллоох киһиэхэ үлэһэ сатыыгын. "Куһаҕан үчүгэйэ суох буолбат" дииллэринии, маттаххана, алаадьы дуу, лэппиэскэ дуу сиэри кэргэниҥ үөрүүтэ буолар. Дьэ, накаас! "Алаадьылыахпын тугум эрэ суох" диэбэт курдук, барыта бары баар буолуон наада. Бэкээринэҕэ түннүгүнэн атыылыыр буолуохтарыттан бэттэх аны эр дьон килиэпкэ уочараттаан ылар буолта.

Мин быйыл сайын соһуйа үөрдүм. Аны биһиэхэ күнү-дьылы ыытыы, матыы суох буолбут. Биир хонук иннинэ төһөнү ыларгын сакаастаан кэбиһэр эбиккин. Килиэп тахсарыгар баран, налыччы ылаҕын. Ватсап диэн куйаар ситимэ манна туһалыыр эбит.

Билигин бу саҥа, кыһалҕаны туоратар сүүрээни олоххо киллэрбит биэкэринэн, 2020 сыл ахсыннытыгар Мэҥэдьэк нэһилиэгин үөрүүтүгэр Маалыкай ыччата ЧП Николаев В.С. аспыт бэкээринэтигэр уруккуттан УПО-ҕа биэкэрдээбит сытыары сымнаҕас майгылаах Тимофеева Лариса Семеновна диэн элбэх оҕолоох, сиэннээх ыал ийэтэ үлэлиир. Тымныыны тымныы диэбэккэ, куйааһы куйаас диэбэккэ соҕотох үлэһит. Билигин бэкээринэни эмиэ Маалыкай ыччата Иванов Д.Б. бас билэр.

Лариса Семеновна! Нэһилиэннньэни минньигэс, тотоойу килиэбинэн хааччыйарыҥ иһин барҕа махтал буоллун! Чэгиэн, этэҥҥэ сылдьан дьоҥҥор үөрүүнү бэлэхтии сырыт.

Мирослава ИВАНОВА,
Мэҥэдьэк.

– Ыһыах-2023 –

Кыталыктаах кырдалыгар Үлэ,

Киэҥ Ньурба киэлитигэр, Кыталыктаах кырдалыгар, бэс ыйын 20 күнүгэр "Төрүт түөлбэ төлкөлөөх, көхтөөх үлэ аргыстаах" Үлэ, Эйэ, Түмсүү ыһыаҕын түһүлгэтэ төрүттэннэ.

Саха норуота сыл ахсын Айыылар сиргэ мунгутаан чугаһыыр кэмнэригэр кинилэргэ сүгүрүйэр, үтүө дьыл үүнэрин көрдөһөр, махтанар уонна күүс-сэниэ ылынар түһүлгэтин - Ыһыаҕы тэрийэн дьоллоох олох тускутун салайсар. Ыһыах сүрүн соруга - Алгыс ылан, этэҥҥэ буолууну түстээһин.

Ыһыахпыт Алгыс сиэриттэн-туомуттан саҕаланна, Үрдүк Айыыларбытын кытары алтыстыбыт, сыт таһааран ыраастанныбыт, кыынньыбыт кымыһынан, үтэһэлээх этинэн күндүлэннибит. Биир дойдулаахпыт, ытыктыыр кинибит К.Д. Уткин ыһыах ыһар

үгэһи үөрэтэн-чинчийэн хааллар-бытынан киэн туттабыт уонна өрүү туһанабыт. Ол курдук, быйылгы ыһыахха ураты көстүүнэн күүгэнньиттэр күрэхтэрин көрдөрүү буолла. Былыр саха дьахталлара, кымыс иһиитин сиэрин-туомун сэргэ, күүгэн күрэҕин тэрийэллэрэ үһү. Онон ыһыахпыт арыллыытыгар былыргылыы тигиилээх чомпой бэргэһэлээх саха дьахталлара тахсан туос ыаҕастарга күүгэн күүгүнэтэн көрдөрдүлэр. Үлэһит киһини чиэстиир үтүө үгэс өрүү дьону кынаттыыр, саҥа саҕахтарга сирдиир аналлаах. Култуура эйгэтигэр үлэлэрэ уһулуччулаах дьоммутун бэлиэтээтэхтэринэ үөрүүбүт үс бүк үрдүүр. Ол курдук, быйылгы ыһыах аһыллыытыгар биһиги түмэлбит дириэктэригэр Анна Андреевна Тумановаҕа "Саха Өрөспүүбүлүкэтин культууратын Үтүөлээх үлэһитэ" бочуоттаах аат бэлиэтин туттардылар. Анна Андреевнаҕа өссө таһаарыылаах үлэни, чөл-чэгиэн туругу баҕарабыт!

Ыһыах - саха омук үгэһэ сэттэ араас өҥүнэн күлүмүрдүү оонньуур күнэ буолар. Онно, үгэс быһыытынан, араас хабааннаах быыстапкалар дьон сэҥээриитин ылаллар.

Ньурба түмэлэ үһүс сылын Дьөһөгөй оҕотун симэҕин уонна саха төрүт таҥаһын уустаан-ураннаан тигиигэ быыстапка-күрэҕи ыытар.

Маны таһынан, Уран Уус түһүлгэҕэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Норуот маастара, Дархан уус, Ньурба улууһун Бочуоттаах олохтооҕо **Владимир Иванович Саввинов** "Үйэлэри уҥуордаан: туос уонна мас оҥоһуктар" быыстапката турда.

Маны тэҥэ, СӨ культууратын туйгуна, СӨ Ил Дарханын "Үлэ киһитэ" бириэмийэтин лауреата, Ньурбатааҕы оҕо ускуустуба оскуолатын уһуйааччыта **Алиса Васильевна Егорова** "Өҥнөөх сабынан - өбүгэ удьуорунан" үөрэппит оҕолорун үлэлэрин быыстапката түһүлгэни киэргэттэ.

К.Д. Уткин аатынан Норуоттар доҕордоһуулара түмэл пуондатыттан Арассыыйаҕа уһуйааччы уонна аҕа сүбэһит, Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр Үлэ сылыгар аналлаах, "Үлэ дьоно - Ньурба улууһун киэн туттуулара" уонна кэлэр 2024 сылга буолуохтаах Марха (Ньурба) улууһа төрүттэммитэ 200 сылыгар аналлаах "Улууспут устуоруйатыттан" быыстапкалар туран дьон сэҥээриитин ыллылар.

Дьүүллүүр сүбэ кылаан-бириис кыайыылаах сылгы симэҕин кытта.

Хаҥалас

"Күн Дьөһөгөй алгыстаах аартыгынан" сылгы симэҕин быыстапкатын кылаан-кыайыылааҕа Попова Розалия Николаевна, Ньурбачаан.

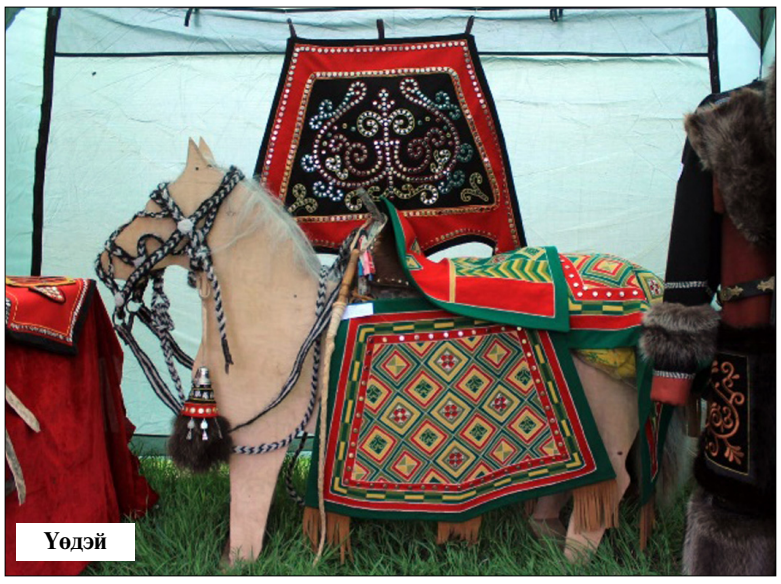

Үөдэй

Дьиикимдэ

Быйылгы ***Дьөһөгөй оҕотун симэҕин уонна саха төрүт таҥаһын уустаан-ураннаан тигиигэ быыстапка-күрэххэ*** уопсайа 17 үлэ турбутуттан түмүк маннык буолла.

"Күн Дьөһөгөй алгыстаах аартыгынан" сылгы симэҕин быыстапкатыгар Кылаан-бириис кыайыылааҕынан Ньурбачаантан Попова Розалия Николаевна таҕыста.

1 үрдэли Үөдэйтэн "Дьэрэли" түмсүү ылары ситистэ.

2 үрдэли Чуукаартан Степанова Людмила Иннокентьевна ылла.

3 үрдэл Хаҥаластан "Көмүс сүүтүк" түмсүүгэ тигистэ.

Дьиикимдэттэн "Сардаҥа" түмсүү анал аакка тигистэ.

Аканаттан Федорова Зоя Гаврильевна анал аат хаһаайката буолла.

Чуукаар

Акана

Эйэ, Түмсүү түһүлгэтэ төрүттэннэ

Хаҥалас

Чуукаар

Антоновка

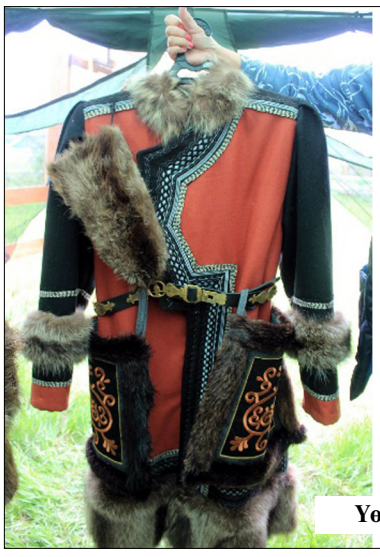
Үөдэй

Ыһыахпытыгар "Көй дорҕоон" төрүт өй-санаа, ырыа-тойук өрөгөйүн үйэлээх түһүлгэтэ түстэннэ.

Төрүт өбүгэ саҕаттан төрүттэммит, түстэммит талба талааннаахтарынан эргиччи биллибит, дьол кустугун оонньоппут Ньурбабыт Кыталыктаах киэҥ кырдалыгар төрүт өй-санаа, ырыа-тойук өрөгөйүн үйэлээх түһүлгэтигэр эриэккэс ис хоһоонноох, сахалыы кэрэ куоластаах, кылыгырас кылыһахтаах, тохтор тойук дорҕоонноох, дэгэлдьитэр дэгэрэҥ ырыалаах, дьүрүһүйэр дьүрүскэн хомустаах, чыыбы-чаабы чабырҕахтаах, сахалыы тыыннаах, талба талааннаах дьоммут күөн көрсөр "Көй дорҕоон" күрэстэрин кэрэ түгэнин туһунан билиһиннэрэбит.

Ньурба оройуонун культууратын Департаменын көҕүлээһининэн бу күрэс Ньурбабыт ыһыаҕар саҥа сүүрээн быһыытынан киирдэ. Саха фольклорун биэс көрүнүн түһүмэҕинэн толорор, бастыҥтан бастыҥ талба талааннаахтары мунньар фольклор кэрэ түһүлгэтэ төрүттэннэ. Күрэспит сыала-соруга өбүгэ өлбөт өйүн, ытык тылын, норуот тылынан уус-уран айымньытын ис күүһүн, кэрэкэ хоһоонун истээччилэргэ чаҕылхайдык тиэрдии, үүнэр көлүөнэҕэ үтүмэн үйэлэр үтүө, кэрэ сэһэннэрин кэрэхсэтии, саха норуотун тылынан уус-уран айымньытын баһылаабыт талба талааннаах дьоммутун киэҥ эйгэҕэ билиһиннэрии.

Тэрээһини Аканатааҕы М.Н. Петрова-Тойуктаах Марыына аатынан культуура уонна спорт киинэ уонна Хорула нэһилиэгин "Кэскил" культуура киинэ иилээнсаҕалаан тэрийэн ыыттылар.

Күрэспит киэҥ түһүлгэтигэр уопсайа аҕыс кыттааччы ырыа ыллыктанан, тойук доҕуһуолланан күөн көрсө кэллэ. Талба талааннаах күрэс кыттааччылара норуот тылынан уус-уран айымньытын биэс түһүмэҕин аастылар. Ол курдук, бастакы түһүмэххэ "Удьуор утума, айылгы суола" олоҥхо олуктарынан бэйэни билиһиннэрдилэр. Иккис түһүмэххэ "Дуорай, хомус дорҕооно!" хомуска оонньоон көрдөрдүлэр. Үһүс түһүмэххэ "Дэгэлдьитэр дэгэрэҥ" дэгэрэҥ ырыаны толордулар. Төрдүс түһүмэххэ "Чыыбы-чаабы, иэрэҥ-дьиэрэҥ - этэр тыл эгэлгэ номоҕо" чабырҕахтаан иһитиннэрдилэр. Бэһис түмүктүүр түһүмэххэ "Тойук тохтор дорҕооно" талан ылбыт тиэмэлэрин тутатына туойан хоһуйдулар.

Хомурах хаары көтүтэр, буһурук куйааһы эргитэр хомоҕой хоһоонноох тойуксуттарбыт, дэгэрэҥ сиэлэр ырыаһыттарбыт, хомуһуннаах хомусчуттарбыт, күөн көрсүбүт "Көй дорҕоон" төрүт өй-санаа, ырыа-тойук өрөгөйүн үйэлээх түһүлгэтигэр бары сатабылларын, дьоҕурдарын көрдөрдүлэр.

Күрэс түмүгүнэн "Кылаан чыпчаал" үрдүк аатын дьол кустугун түһэрбит Бүлүү эбэ хотуннаах, үтүөҕэ угуйар үлэһит дьонноох, кэрэҕэ тардыһар кэнчээри ыччаттаах, норуот тылынан уус-уран айымньытын өрө туппут талба талааннаахтарынан биллэр Күндээдэ нэһилиэгиттэн төрүттээх, Ньурба куоратын оҕо ускуустуба оскуолатын уһуйааччыта, талба талааннаах ыччаппыт Валерий Платонов ылыан ылла. Киниэхэ Ньурба оройуонун культууратын Департамена туруорбут 30 000 солкуобай харчынан бириис уонна өйдөбүнньүк сувенир туттарылынна. Атын кыттааччыларбыт Мииринэй улууһуттан Марфа Платонова, Октябрьскай нэһилиэгиттэн Тамара Федорова, Изабелла Ефимова, Ньурба куоратыттан Лена Яковлева, Петр Филиппов, Анисья Колесова, Күндээдэ нэһилиэгиттэн Галина Гурьева анал ааттары сүктүлэр, харчынан бириистэри туттулар.

Ион Матвеевич Харитоновтан Саахардаах Дьуона төрөөбүтэ 135 сылыгар аналлаах Олоҥхону өбүгэттэн илдьэ кэлбит үгэһинэн толорууну истии күрэҕэ Кыталыктаах кырдалын Добун түһүлгэтигэр буолан ааста.

Күрэх аһыллыытыгар кырыымпа алыптаах матыыбыгар доҕуһуоллатан Ийэ Олоҥхоһут Чиллэ Баһылай Айылҕа уһуктуутун хоһуйда, Мэҥэдьэк нэһилиэгин эдэр эрчимнээх уолаттара дэгэрэҥ ырыаны дьиэрэһиттилэр. Күрэххэ уопсайа 7 нэһилиэк кытынна: "Кылаан чыпчаал" үрдүк ааты Таркаайы нэһилиэгин бөлөҕө ылла, 1 үрдэл хаһаайыттарынан Чуукаар нэһилиэгиттэн "Эйгэ" бөлөх, 2 үрдэл хаһаайыттарынан Октябрьскай нэһилиэгиттэн "Куочай олоҥхоһуттара" бөлөх, 3 үрдэл хаһаайыттарынан күннээх Күндээдэ бөлөҕө буоллулар, "Бастыҥтан бастыҥ" анал ааты Түмүк нэһилиэгин бөлөҕө сүктэ, "Кэскиллээх олоҥхоһуттар" анал ааты "Сүүс үйэлээх Сүлэ" олоҥхонон Сүлэ нэһилиэгин бөлөҕө ылла.

"Ытык Ньурба оһуордаах оһуокайа" күрэх түмүгэ

Гран-при - Кириллин Руф Васильевич (Чуукаар)

18-35 сааһыгар диэри:

1 м. - Кириллин Александр Семенович (Малдьаҕар);

2 м. - Додохова Мария Александровна (Чаппанда);

3 м. - Платонова Марфа Ньургуновна (Күндээдэ).

36-60 саастаахтарга:

1 м. - Софронов Михаил Егорович (Антоновка);

2 м. - Яковлева Лена Никитична (Ньурба);

3 м. - Васильева Евдокия Егоровна (Күндээдэ).

60-тан үөһэ саастаахтарга:

1 м. - Григорьев Иван Федорович (Маар);

2 м. -Гурьева Галина Васильевна (Күндээдэ);

3 м. - Афанасьева Аграфена Александровна (Антоновка).

Номинациялар:

"Ытык кырдьаҕас этээччи" - Ушканов Иван Григорьевич (Ньурба), Васильева Ирина Семеновна (Күндээдэ); ***"Хомоҕой тыллаах этээччи"*** - Никифорова Люция Даниловна (Сүлэ); ***"Өбүгэ үгэһин утумнааччы"*** - Семенова Элеонора Семеновна (Күндээдэ); ***"Оһуордаах оһуокай хоһоонньута"*** - Колесов Дмитрий Васильевич (Эбээн-Бытантай улууһа); ***"Оһуокай түһүлгэтин кэскилэ"*** - Чарпыков Василий Александрович (Ньурба); ***"Удьуор утумнааччы"*** - Николаева Ньургуйаана Викторовна (Ньурба); ***"Киэҥ түһүлгэлээх этээччи"*** - Савинова Туяра Семеновна (Ньурба); ***"Кылыгырас куолас"*** - Николаева Жанна Васильевна (Ньурба); ***"Кылыгырас кылыһах"*** - Иванова Марина Сергеевна (Антоновка); ***"Оҕолорго бастыҥ кынат"*** - Жданова Анжелина (Хаҥалас); ***"Хомоҕой хоһоонньут"*** - Гаврильева Мария Васильевна (Үөдэй); ***"Үһүн тыыннаах кынат"*** - Федорова Марфа Самуиловна (Үөдэй); ***"Үһүн тыыннаах этээччи"*** - Васильева Евдокия Егоровна (Күндээдэ); ***"Алгыстаах оһуокайдыт"*** - Саввинова Людмила Николаевна (Маалыкай); ***"Түөлбэ оһуокайа"*** - Сивцев Андрей Ильич (Чуукаар).

Спонсордар: Титов Герман Серафимович (паромунан туоратааһын) - 100 тыһ. уу харчынан; Мииринэйдээҕи ГОК - гриль, термопот, газовай плитка; АЭБ - 25 тыһ. солк. уу харчынан, сэртипикээт.

"Үйэлэртэн ситимнээх саха мандар таҥаһа" саха төрүт таҥаһын быыстапкатыгар Кылаанбириис хаһаайынынан Хаҥаластан "Көмүс сүүтүк" түмсүү ааттанна.

1 үрдэл - Антоновкаттан Васильева Маргарита Николаевна.

2 үрдэл - Үөдэйтэн Крылова Наталья Вадимовна.

3 үрдэл - Чуукаартан Николаева Любовь Ивановна.

Ньурбаттан Алексеева Мира Никитична, Ньурбачаантан Попова Розалия Николаевна Анал аат хаһаайкалара буоллулар.

Уопсайа саха таҥаһын быыстапкатыгар 12 үлэ турда.

Быыстапкаҕа кыттыбыт көмүс сүүтүктээх маастардарбытыгар үгүрү-сүгүрү махталбытын тиэрдэбит, саха иистэнэр идэтин баһылаан саҥаттан саҥа саҕахтары арыйаргытыгар, төрүт үгэһи үйэтитэргитигэр баҕарабыт.

Алексеева Мира Ильинична, Ньурба

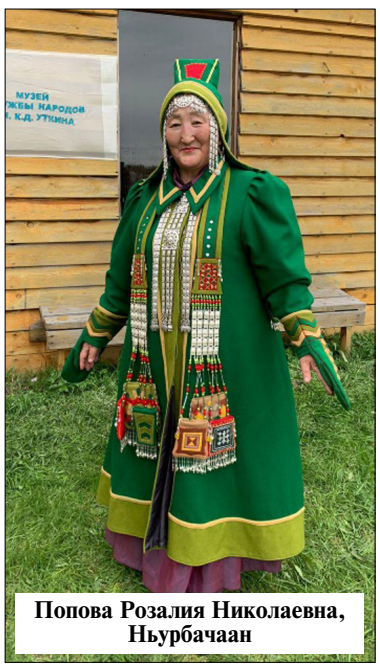
Попова Розалия Николаевна, Ньурбачаан

Үлэни суолдьут сулус оҥостубут биир дойдулаахпыт Социалистическай үлэ Дьоруойа Михаил Федорович Алексеев төрөөбүтэ 95 үбүлүөйдээх сылыгар аналлаах "Уруйдуоҕуҥ үлэ киһитин!" норуот ырыатыгар күрэх ыытылынна.

Михаил Федорович Алексеев Албан аатын үйэтитэн, кини үлэнэн симэммит олоҕугар сүгүрүйэн, норуот ырыатын күрэҕигэр Ньурба оройуонун нэһилиэктэриттэн саха фольклорун өрө тутааччылар көхтөөхтүк кытыннылар.

Күрэҕи иилээн-саҕалаан Социалистическай үлэ Геройа М.Ф. Алексеев аатынан Өҥөлдьө нэһилиэгин норуот айымньытын дьиэтэ тэрийэн ыыттылар.

Бөлөҕүнэн толорууга 36 саастарыттан үөһээ саастаах дьоҥҥо I үрдэл аатын Антоновка нэһилиэгиттэн "Алгыс" ансаамбыл (салайааччы Ефимова Изабелла Николаевна) ылла.

Онтон ыччат дьоҥҥо бөлөҕүнэн толорууга I үрдэл Добун сургунан Хаҥалас нэһилиэгиттэн "Дьүрүскэн" ансаамбыл (салайааччылар Герасимова Клара Артуровна, Винокурова Венера Юрьевна) наҕараадаланна.

36 саастарыттан үөһээ биирдиилээн толоруу күрэҕэр I үрдэл аатын Хаҥалас нэһилиэгиттэн Герасимова Клара Артуровна ылла.

II үрдэли Күндээдэ нэһилиэгиттэн Семенова Галина Иевна ылла.

III үрдэли Ньурбачаан нэһилиэгиттэн Яковлева Светлана Семеновна ылла.

Биирдиилээн толорууга 18-36 саастаах ыччат дьоҥҥо I үрдэл аатын Ньурба куоратыттан Адыльбек Жаныбекович Искаков ылла.

II үрдэл аатын Ньурба куоратыттан Федоров Михаил Михайлович ылла.

"Уруйдуоҕуҥ үлэ киһитин!" норуот ырыатыгар күрэх Кылаан чыпчаал кыайыылааҕынан 86 саастаах, Күндээдэ нэһилиэгиттэн сылдьар Васильева Ирина Семеновна буолла.

Туругурда туруоҕуҥ
Саха норуотун ырыатын,
Эҕэрдэлии туойуоҕуҥ
Хорсун үлэ киһитин!

Алгыстаах ыһыахпытын түмүктүүр тэрээһин Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр Үлэ сылын уруйдаан, тоҕус олуктаах оройуоммут киэн туттар үлэһит дьонун айхаллыыр туруоруунан түмүктэннэ.

Дьэ, бу курдук, уйгулаах олоҕу уруйдуур, быстыбат быйаҥы билгэлиир, үтүөнү үгүстүүр, үөрүүнү үксэтэр, үрүҥ сөлөгөйү үрүлүтэр, күөх сайыны айхаллыыр, Алгыс ылар дьоро түһүлгэбит түмүктэннэ. Кэлэр сыл кэрэни кэрэһилээтин, уу-нуурал олоҕу түстээтин, этэҥнэ буоллун!

Балаһалары бэлэмнээтэ
Ньурба улууһун
культуураҕа департамена.

– Учуутал уонна наставник сылыгар –

Киэн тутта саныыбын

Үөрэх оройуоннааҕы салаатын бирикээһинэн 1968 сыл күһүнүгэр Антоновка орто оскуолатын дириэктэрин үөрэх чааһыгар солбуйаччынан ананабын. Бу оскуолаҕа иккис сылын дириэктэринэн өр сылларга үөрэх оройуоннааҕы салаатын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбит, Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааҕа, Саха өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх учуутала Афанасий Титович Захаров үлэлиир эбит. Кини үөрэтии-иитии боппуруостарыгар дириҥ билиилээх, тулхадыйбат, көнө сүрүннээх көрүүлэрдээх коммунист, ханнык баҕарар боппуруостарга бэйэтин санаатын, этиилэрин, кимтэн да толлубакка сытыытык араас трибуналартан саҥарар чаҕылхай киһи этэ.

Оройуоҥҥа өр сылларга үөрэх салаатын салайбыт буолан, И. Сталин этиитигэр тирэҕирэн, оскуолатыгар үлэҕэ ыҥыртыыр. Ол курдук ананан тахсаллар нуучча тылыгар Ф.Г. Ноговицына, М.Я. Ефремова, саха тылыгар Г.Д. Чумпуров, математикаҕа С.Е. Токусарова, физикаҕа В.М. Кузьмин, Р.Н. Степанов, С.М. Кривобок, химияҕа Н.Н. Иннокентьев, М.Н. Моховикова, историяҕа М.А. Ушатова, черчениеҕа уонна уруһуйга А.Н. Григорьев, физкультураҕа М.И. Николаев, Ю.М.Яковлев, НВПга А.Т. Афанасьев о.д.а.

Ити курдук Афанасий Титович каадыр боппуруоһун кыайа тутан баран, материальнай базаны бөҕөргөтүүгэ киирсэн биир симиэнэҕэ үөрэниини ситиһэр. Бу улахан боппуруос. Үөрэтии хаачыстыбатын тупсарар сыалтан кабинеттары тэрийии боппуруостарыгар киирсэр. Салгыы тыа оскуолатыгар куһаҕана суох кабинеттар тэриллэн киирэн бараллар. Нуучча тылыгар (сэб. М.Я. Ефремова), саха тылыгар (сэб. Г.Д. Чумпуров), химияҕа (сэб. Н.Н. Иннокентьев), математикаҕа (сэб. С.Е. Токусарова), физикаҕа (сэб. В.М. Кузьмин), географияҕа (сэб. М.А. Ушатова), биологияҕа (сэб. Л.Г. Баянова), историяҕа (сэб. П.Е. Петрова) о.д.а. Кабинеттар икки ардыларыгар күрэхтэһиилэр куруук ыытыллаллара. Үөрэх-иитии үлэтэ өссө тупсарын наадатыгар төрөппүтү, общественноһы, тэрилтэлэри оскуола диэки хайыһыннарар. Дэлэҕэ даҕаны ити үлэ түмүгэр оскуола дириэктэрэ сопхуос дириэктэрин П.О. Тархаевы Арассыыйа үөрэҕириитин туйгунугар түһэриэ дуо.

Итини сэргэ Афанасий Титович кылаас таһынааҕы үлэлэргэ дириҥ болҕомтону уурбутун түмүгэр оскуола оройуоҥҥа, өрөспүүбүлүкэҕэ тиийэ биллибитэ. Оҕолор спордунан дьарыктананнар оройуон күрэхтэһиилэригэр куруук инники миэстэҕэ сылдьаллара. Манна физруктар М.И. Николаев, Д.Е. Степанов, Ю.М. Яковлев өнөлөрө кэмэ суохтар. Художественнай самодеятельноска учууталлар М.А. Ушатова, М.Я. Ефремова күүскэ үлэлээннэр араас фестивалларга, куонкурустарга оҕо кэлэктиибэ куруук бириистээх миэстэҕэ сылдьара. Араас кэнсиэртэртэн киирбит харчы оскуолаҕа киирэрэ. Улуу сэрии кыттыылааҕа Н.П. Саввинов, үлэ уруоктарын үрдүк таһымнаахтык ыытарын таһынан, оҕолор оҥоһуктарын быыстапкаларыгар оройуоҥҥа эмиэ инники сылдьара.

Афанасий Титович байыаннай, патриотическай, интернациональнай иитииларгэ олус болҕомто уурара. Ити түмүктэригэр оҕолор өттүлэриттэн бэрээдэги кэһии лаппа аҕыйаабыта.

"Тиитэбис оскуолатын" ааспыт элбэх учуутал араас таһымнаах үлэлэргэ үөһэ таһаарыллыбыттара. Үөрэҕирии оройуоннааҕы салаатын сэбиэдиссэйдэринэн Н.Н. Иннокентьев, В.М. Кузьмин, С.Н. Федорова, райОНО методистарынан, инспектордарынан А.Н. Григорьев, А.Т. Афанасьев, оройуон спордун кэмитиэтин бэрэссэдээтэлинэн М.И. Николаев, оскуола дириэктэрдэринэн Г.Д. Чумпуров, Ю.М. Яковлев, А.Т. Афанасьев, В.М. Кузьмин, С.Н. Федорова о.д.а. таһаарыылаахтык үлэлээбиттэрэ.

Ити курдук Афанасий Титович үөрэх-иитии боппуруостарыгар дэгиттэр дириҥ билиилээҕэ учууталларга, оҕолорго, төрөппүттэргэ улахан холобур буолара. Онон миэхэ дьиҥнээх наставник буолара чуолкай. Афанасий Титовичтыын алта сыл биириҥэ үлэлээн элбэх уопуту, холобуру, сүбэни-аманы ылбыппын ааҕан сиппэккин. Ити кэнниттэн Чаппанда, Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар 25 сыл дириэктэрдиир бириэмэбэр кини үлэлиир ньымаларын барытын туһанарым. Холобур, Чаппанда оскуолатыгар каадыр боппуруоһуҥар, материальнай базаны кэҥэтэн биир симиэнэҕэ көһүүнү, төрөппүттэри, общественноһы, салалтаны оскуола диэки хайыһаннарыыга, кабинеттары тэрийиигэ күүскэ үлэлээбитим. "Ньурба" сопхуос Чаппандатааҕы отделениетын управляющайа П.А. Федоровы, нэһилиэк сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ С.Г. Евсеевы кытта нэһилиэк сайдыытын боппуруостарыгар ыйга биирдэ мунньахтыырбыт. Оҕо бэрээдэгин боппуруоһун төрөппүт кэмитиэтигэр, административнай хамыыһыйаҕа, администрация холбоһуктаах мунньахтарыгар көрөбүт. Ол түмүгэр аҕыйах сыл иһигэр тыа сирин оскуолаларыгар Чаппанда оскуолата опорнай оскуола буолан сылдьыбыта.

Ньурба 1 №-дээх оскуолатыгар икки куорпус ичигэс галереянан холбоммута, ичигэс туалет, 70 миэстэлээх остолобуой үлэлээбитэ, эбии кабинеттар тэриллибиттэрэ, хас биирдии улахан тэрилтэҕэ үөрэх-иитии боппуруостара көрүллэллэрэ, бэйэбит микрозонабыт иһигэр түөлбэлэр тэриллэн улахан үлэ барара. Аттестацияны үрдүк таһымнаахтык ыытарга учууталлар отчуоттарын сылга биирдэ профком, партийнай тэрилтэ, администрация иннигэр истэрбит, дириҥэтэн үөрэтэр кылаастар салгыы үлэлииллэрэ, итини таһынан, оҕо дьоҕурунан көрөн, хайытан үөрэтии киирбитэ. Интернациональнай, байыаннай, патриотическай иитии боппуруостара үрдүк таһымҥа ыытыллаллара, ыарахан иитиилээх оҕолорго наставниктар үлэлииллэрэ. 1 №-дээх оскуолаттан райОНО методистара, инспектордара М.М. Котоконова, М.Я. Ефремова, В.Н. Дмитриева, оскуола дириэктэрдэрэ Н.Н. Дмитриев, И.Д. Гаврильев, А.А. Васильев, Р.В. Андреев, А.Ю. Федоров тахсыбыттара. Шефтэһии, базовай тэрилтэни кытта үлэлэр күүскэ ыытыллаллара.

Онон үлэлиирим тухары А.Т. Захаров ыытар үлэлэрин туһанан, өссө бэйэм соруктарбын-сыалларбын олохчо киллэрэ сатыырым. Ити таһынан сүбэлээбит, көмөлөспүт, ыйан биэрбит элбэх министирдэр, ЯРИУУ үлэһиттэрэ, оройуон салалталара, райОНО үлэһиттэрэ, тэрилтэ салайааччылара, биириҥэ үлэлээбит дириэктэрдэр, кэллиэгэлэр этиилэрэ, сүбэлэрэ, ыйыылара-кэрдиилэрэ үлэбэр тирэх буоллаллара. Онон кинилэри эмиэ наставниктар дии саныыбын.

П.Н. ЕФРЕМОВ,
педагогическай үлэ бэтэрээнэ,
улуус Бочуоттаах олохтоохо,
Дьокуускай к.

– Нэһилиэк сонуннара –

Антоновкалар соцконтракка көхтөөхтүк киирсэллэр

"Тыалыкы" түөлбэ олохтоохо Дмитрий Григорьев араас кыыллары иитэр. Соцконтракт көмөтүнэн аҕыйах хонугунан мини-зоопарк туттан саҕалыа.

Россияҕа "Социальнай контракт" диэн өйдөбүл 2013 сылтан баар. Кэккэ сылларга государстволтан социальнай көмөнү ылыы олус элбээтэ. Соцконтракт алта хайысхатыгар уонна алта соцпакетыгар киирсиэхтэрин сөп хамнас алын кээмэйиттэн кыра дохуоттаахтар, олохторугар кыһалҕаны көрсүбүт дьон-сэргэ. Социальнай харалта нөҥүө бэриллэр көмө хайысхатыттан көрөн суумата уонна хас сыл буола-буола ылыан сөптөөҕө араас буолар.

Былырыын Октябрьскай нэһилиэккэ 7 киһи уопсайа 2 мөл. 250 тыһ. солк. көмө ылбыта. Мантан биэһэ урбаанынан дьарыктанан саҕалаабыта, иккитэ сүөһү иитиллибитэ. Онтон 2023 сыл аҥарын көрдөрүүтүнэн тоҕус олохтоох соцконтракт баттаста, уопсай суумата 2 мөл. 113 тыһ. 218 солк. Быйыл түөрт араас хайысхаҕа бизнес-былааннар көмүскэннилэр, аактар суруннулар: урбаанынан дьарыктаныы - 5 киһи, сүөһү иитии - 1 киһи, "Развивайка" соцпакет - 2 киһи, ТЖС - 1 киһи.

Аны туран заявка барыта 100% ааспат. Бастаан нэһилиэк, онтон улуус хамыыһыйата көрөр-истэр. Ону тэҥэ отчуоту кэмигэр оҥорбот, үлэлэппэт түгэннэригэр харчыны төнүннэрэргэ күһэллэллэр. Антоновкаҕа киирбит сайаапкаттан ортотунан 70 % соцконтракка тиксэр. Бу сылга диэри государстволтан босхо кэлэр көмөнү төнүннэрии суох.

Дьон олоҕо тупсарыгар социальнай контракт диэн государство биир көдьүүстээх көмөтө. Бу боппуруоска баҕалаахтар бары олохтоох дьаһалтаҕа кэлэн сиһилии билсиэхтэрин сөп.

Октябрьскай нэһилиэк дьаһалтатын пресс-сулууспата.

– Тускар туһан –

Чаҕылҕантан хайдах харыстаныахха сөбүй?

Айылҕа көстүүтүн утары барбаккын эрээри, эрдэттэн сэрэтэр үлэни ыыттахха, көмүскэнэр кыах улаатар эбит. Этиҥнээх, чаҕылҕаннаах ардах кэмигэр хайдах быһыыланар туһунан хас биирдии киһи билиэхтээх. Бу сүбэ кини олоҕун, баайын-дуолун харыстыан сөп.

Дьиэҕэ олорон

Элэктэриичэстибэҕэ холбонор тиэхиньикэни барытын араарыҥ. Тэлэбиисэр антеннатын кабелын хайаан да эмиэ араарыҥ. Төлөпүөнүнэн туттуо суохтааххыт. Түннүгү-үөлэһи сабыҥ, тоҕо диэтэххэ, салгын эмиэ уоту аһардар.

Арай, саарык курдук төгүрүк чаҕылҕан дьиэҕитигэр киирбит буоллаҕына, сүүрүмэҥ, эрчимнээхтик хамсаныманг. Итинник чаҕылҕан киһи хамсанан салгыны хайытарын батыһар, эбэтэр эмискэ эстиэн сөп. Аа-дьуо, бытааннык хамсанан, атын хоско баран, сиргэ, эбэтэр орон, остуол анныгар сытыҥ. Батыһар буоллаҕына, сэрэнэн сиргэ умса, кумуччу туттан, хамсаабакка сытынан кэбиһэр ордук. Оччоҕо бэйэтэ тахсан барыа. Дьиктитэ диэн, шаровой чаҕылҕан кээмэйиттэн тутулуга суох, кып-кыра да хайаҕаһынан ньылбырыйан киириэн сөп, онтон тута бэйэтин быһыытын ылынар.

Ойуурга, хонууга сылдьан

Үһүн, улахан, соҕотох турар мас анныгар киирбэккэ, намыһах буолан баран, хойуу мас анныгар саһар ордук. Аһаҕас сиргэ түбэстэххитинэ, аппалаах, ханаабалаах намыһах сири булан, салаппааны, таҥаһы, лабаалары тэлгэтэн, кумуччу туттан олоруҥ. Тимирдээх маллары ыраах, тэйиччи уруҥ. Ордук үһүн синньигэс быһыылаах күөгүнү, зонтигы о.д.а. тэриллэри хороччу тутуманг. Этиҥнээх ардах түргэнник аахар идэлээх, ол эрэ кэнниттэн салгыы айанныыр ордук.

Сөтүөлүү сырыттаххытына этиҥнээх ардах түстэҕинэ, тута ууттан тахсыллар.

Уу уоту олус бэркэ аһарар, ону умнуман!

Тыраныспарга айаннаан иһэн

Массыынанан айаннаан испит буоллаххытына, мотуорун, араадьыйатын арааран, түннүгүн сабан баран, тохтуурун кэтэһиҥ. Маннык кэмҥэ айанныыр кутталлаах, тоҕо диэтэр, чаҕылҕан аһаҕас сиргэ, бастатан туран, хамсыыр эттиккэ түһэр.

Бу матассыыкылынан, бэлисипиэтинэн айанныырга эмиэ сыһыаннаах.

Киһини быыһааһын

Чаҕылҕан охсубут киһитигэр чугаһаабаттар диэн сыыһа өйдөбүл. Киһи этэ-сиинэ элэктэриичэстибэ уотун мунньубат, аһардан кэбиһэр. Оҕустарбыт киһини уунан ыһан баран, сыгынньахтаан, этин-сиинин инчэҕэй таҥаһынан сабан сытыарыллар. Киһи өйүн сүтэрэр, тыынара, сүрэҕэ тохтуон сөп. Бу кэнниттэн өйдөммөтөҕүнэ, тыыммат, сүрэҕэ тэппэт буоллаҕына, бастакы көмөнү оҥорорго тиэтэйиҥ, онтон балыыһаҕа илдьиҥ ("Суһал көмөнү" ыҥырыҥ).

Дьиэни бөҕөргөтүү

Дьиэҕэ чаҕылҕан түспэтин курдук эрэллээх буоларга, анал тэрили (громоотвод) туруораллар. Үксүгэр бэлэми атыылаһаллар, сорохтор бэйэлэрэ оҥорон туруораллар. Уопсастыбаннай, коммерческай, производственнай тэрилтэлэр дьиэлэрэ маннык тэрилинэн хааччыллаллара ирдэнэр.

Маннык тэрил үс чаастан турар: чаҕылҕаны тардан ылар, тогу аһардар уонна сиргэ түһэрэр (заземлитель).

Ону тэҥэ, дьиэ иһинээҕи тиэхиньикэни харыстыырга элэктэриичэстибэ уота күүһүрүүтүн намтатар тэрили туруораллар.

"Саха сирэ" хаһыат.

– Редакция почтата–

Оҕолорум спорка сыһыаннаахтарыттан астынабын

Бэс ыйын 17-18 күннэригэр Үөһээ Бүлүүгэ чэпчэки атлетикаҕа СӨ чемпионата буолан ааста.

Манна ньурбалар ааттарын көмүскээн 100 м, 200 м. Айаал Иванов сүүрэн, иккис, бастакы миэстэ буолуталаата.

Бу уол үчүгэйдик сүүрэр эбит, тренерэ этэринэн, Саха сиригэр биир тарбахха баттанар чулуу сүүрээччи.

Мин оҕом Вероника Кутанова-Донская 10000 м. бастакы күн сүүрдэ.

1 миэстэ - Слободчикова Полина (бэтэрээннэргэ Арассыыйа чемпиона, 1979 с.т., Сунтаар); 2 миэстэ - Кутанова-Донская Вероника (Ньурба), 3 миэстэ Федорова Сардаана (1993 с.т., Нам) буоллулар.

Бу 10000 м. кыргыттар бастаан сүүрдүлэр, урут 5000 м уонна 1500 м. сүүрэллэр этэ кыргыттар. Мин кыыһым Вероника 6 ый дьарыктанна. Тренерэ, чэпчэки атлетикаҕа өрөспүүбүлүкэ кылаабынай тренерэ Спиридонов Василий Афанасьевич Вероникаҥы перспективалаах, күүскэ дьарыктанар, 4 сылынан Ньурбаҕа ыытыллар спартакиадаҕа, этэҥҥэ буоллаҕына, бэтэрээннэргэ, эдэрдэргэ сүүрүөн сөп диир.

Вероника Саха сирин Өрөспүүбүлүкэтин баһаары утары сулууспа каадыр отделын салайааччытынан үлэлиир. Александр Васильевич Максимов көҕүлээһининэн Вероника, Виктория Кутановалар икки спартакиадаҕа боруонса мэтээли ылбыттара. Фитнес-аэробикаҕа кап. Вероника Кутанова-Донская, солбуйааччыта Виктория Кутанова, кыргыттары буланнар Аммаҕа, Бороҕоҥҥо үһүс миэстэ буолбуттара, Ньурба чиэһин көмүскээн.

Билиҥҥиттэн ньурбалар күүскэ бэлэмнэниэхтэрин наада. Седалищева Жанна диэн фитнес аэробикаҕа тренер баар, манна ити кыыһы билиҥҥэттэн туһаныахха уонна бастыахпытын наада, фитнес-аэробикаҕа.

Уолум Влад эмиэ сүүрэр марафоҥҥа, үс төгүллээх Норуоттар икки ардыларынааҕы уһун дистанцияҕа, 21 км күрэх кыттыылааҕа.

Михаил КУТАНОВ.

– Нэһилиэк сонуннара –

Төрөөбүт түөлбэбитигэр – сомоҕо күүһүнэн

От ыйын 1-2 күннэригэр Акана нэһилиэгэ төрүттэммитэ 195 сылыгар аналлаах юбилейнай ыһыах ыһыллаары турар.

Онон олохтоохтор эдэриттэн эмэнигэр тиийэ сүргэлэрэ көтөҕүллэн, көхтөрө үрдээн бэлиэ даатаны чиэстээхтик көрсөргө үлэ-хамнас оргуйар үөһүгэр сылдьаллар. Урут да Аканалар ыһыахтара тыл төбөтүттэн түспэтэ, бу да сырыыга үгэстийбит тэрээһин суолтата улаханынан өр кэмнэргэ кэрэтик кэпсэнэрэ чуолкай. Нэһилиэккэ ис-тас үлэлэр үгэннээн турдаллар да, баһылык Е.М. Семенов хаһыат ааҕааччыларыгар анаан маннык кэпсээтэ.

- Ефрем Михайлович, бүгүн уустук балаһыанньаҕа олорорбутунан сибээстээн сорох сирдэргэ ыһыахтар ыһыллыбатылар, ону өйдүөххэ сөп. Итинэн хомуруйар санаа ончу суох. Оттон эһиги хайдах-туох быһаарыныы ылынан дьоро күннэри бэлиэтээри олороҕут?

- Кырдьыга, биһиэхэ да маҥнай утаа иэрэҥ-сааранг санаалар киирэ сылдьыбыттара, ол төрүөтэ анал байыаннай дьайыыларга сытар. Биһиги дойдубут экономиката коллективнай арҕааҥылар санкцияларыттан оҕустарыы ылбата, төттөрүтүн элбэх салааларга өрө тахсыы бэлиэтэнэр. Өрөспүүбүлүкэбитигэр биир оннук хартыына, инньэ гынан олохпут отуора уларыйбата, уларыйыа да суоҕа турдаҕа. Бу биһиги дьыалабыт кырдьыктааҕын көрдөрөр, онон кыайыы биһиэнэ буоларыгар саарбахтаммат.

Уустук кэмҥэ үп-харчы эргиирэ хайдаҕын да иһин күчүмэҕэйдэри көрсөр, этэргэ дылы, хас биир солкуобай ураты суолталанар. Ол иһин биһиэхэ сорохтор ону кэмчилиир сыалтан ыһыаҕы быйыл тохтотуохха сөбүн эппиттэрэ мэлдьэһиллибэт. Хаспытый да, оччонон араас толкуйдаахпыт. Санаа истиллиэхтээх, дьүүллэһэн түмүк оҥоһуллуохтаах диэн олохтоохтору мунньан киэҥ уонна аһаҕас кэпсэтии тэрийбиппит.

Ити түмүгэр ыһыаҕы хайаан да ыһарга диэн быһаарыы ылыныллыбыта. Кэпсэтээччилэр ааспыт кэм-кэрдии быыстарын сэгэтэн, ыарахан да сылларга тэрээһиннэр буолтарын, дьон-өйө-санаата олортон уларыйарын эппиттэрэ-тыыммыттара үтүөтүк дьайта. Дойдубут инники дьылҕата быһаарыллар кэмигэр сомоҕолоһуу күүһүн көрдөрөргө диэн сөптөөх түмүк оҥоһуллубутугар дьоммор сэргэбэр махтанабын. Кэккэ сылларга оройуоҥҥа ыытыллыбыт нэһилиэктэр икки ардыларынааҕы көрүү-күрэхтэ инники кирбиилэри ылбыппыт эмиэ ахтыллан ылта, онон 195 сылы илии тутуурдаах, өттүк харалаах көрсөрбүт бэлиэтэммитэ, бүгүҥҥү күҥҥэ да нэһилиэк социальнай-экономическай туруга бигэ.

Билигин ыһыахха бэлэмнэнии субуотунньуктара ыытыллаллар, ыһыах ыһыллар миэстэтэ тупсарыллар-саҥардыллар, нэһилиэнньэ көхтөөх. Култуурунай тэрээһиннэр чочуллубуттара, бэлэмнэниилэргэ актыыбынас үрдүк, онон уйгулаах сайыммытын уруйдуур ыһыахпыт кэрэ-бэлиэ түгэннэрэ өргө диэри сүрэҕи сылаанньытыахтара. Өрөспүүбүлүкэҕэ Үлэ сыла биллэриллэн дьон чулууларыгар, бастыҥ үлэһиттэр чиэстэниэхтэрэ-бочуоттаныахтара. Иҥиир-ситии быччыҥнаахтар спорт көрүҥнэригэр сытыытык киирсиэхтэрэ, бириистэргэ тиксиэхтэрэ.

Ыһыах кэмигэр дойду дьиҥнээх патриота, сатабыллаах салайааччы, нэһилиэк историятын сыныйан үөрэппит В.Н. Николаев-Кухчата Баһылай аатын олохтоох библиотекаҕа иҥэрии сиэрэтуома ыытыллыаҕа. Аны туран оройуон Бочуоттаах олохтооҕо, биллэр кыраайы үөрэтээччи, генеалогиянан утумнаахтык дьарыктанааччы В.М. Николаев Акана аҕа уустарын туһунан "Дьонноох киһи тутайбат" диэн буруолуу сылдьар кинигэтин презентация күүтэр. Нэһилиэк олоҕундьаһаҕын, дьонун-сэргэтин бары өттүнэн көрдөрөр "Капсула времени" диэн кэлэр көлүөнэҕэ нэһилиэстибэни хаалларыы церемонията ыытыллыаҕа.

Үбүлүөйдээх ыһыахха киин куораттан, араас улуустартан элбэх биир дойдулаахтарбыт кэлиэхтэрэ. Дьөҥкүүдэ Эбэ сылаас хонноҕуттан кынат анньынан үммүт-сайдыбыт дьоммут төрүт сирдэрин ахтылҕанын таһааран үөлэннэхтэриниин, ыччаттардыын көрсүһүөхтэрэ.

Ол да быһыытынан төрөөбүт түөлбэбит салгыы өссө сайдарын туһугар кэккэ торумнары оҥоруохпут. Кырдьыга, үлэбит хайысхаларынан үбүлүөйдээх сыл саҕаланыаҕыттан Акана диаспоратын кытта тиһиги быспакка дьарыктанан иһэбит, оннук буолуохтаах даҕаны. Биир дойдулаахтарбыт Ыһыах фондугар үбү-харчыны уга олороллор, наадаҕытын этэн иһиҥ, кыаллаарын оҥоруохпут дииллэр. Кэлэр көлүөнэ ыччакка төрөөбүт-үөскээбит нэһилиэгинэн киэн туттуу холобурунан Дьокуускайга, улуустарга тутар-айар биир дойдулаахтарбытын ааттыырбыт оруннаах. Нэһилиэкпит социальнай-экономическай балаһыанньата биир ньыгыл түмсүүлээх буолууттан силис тардарын умнуо суохтаахпыт.

- Эйигинниин кэпсэтиигэ, ыһыахха быһаччы сыһыана суоҕун да үрдүнэн, Чкаловка саха сүөһүлэрэ сайылык барахсаҥҥа тахсаннар күөх сирэмнэ хайдах мэччийэллэрин, бородууксуйа төһөтүн ыйыттахпына табыллар...

- Оройуоҥҥа биир бастакынан "Куртах" сайылыкка тахсыбыппыт, түптэ торҕо буруотун унаардыбыппыт, сүөһүбүт ахсаана 100-тэн тахса. Үлэһиттэрбит бастайааннайдар, сүрэх-бэлэс дьон. Бу күннэргэ 21 ынах ыанар, бакаа илиинэн ыаналлар, сотору ыыр аппараакка көһүөхтэрэ. Күҥҥэ 40-ча киилэ үүт ыанар, дьоҕус да буоллар, атыыга тахсар, үүт начаас бүтэр, дьон олус сөбүлээтэ. Ыһыах ыалдьыттарын күндүлүүргэ "Эбээ арыыта" диэн "Саха сүөһүтэ" тэрилтэ мэтээллээх брендовай арыытын оҥоробут. Үүккэ былааммыт 6 туонна, мэччирэҥ үчүгэй, үлэһиттэрбит эппиэтинэстээхтэр, онон толоро сатыахпыт. Оттуур ходуһалары балай да уу ылта, күнү-дьылы кэтэспэккэ ыһыахтаат да окко киирэргэ быһаарыммыппыт, күүс-кыах баарынан кыстыгы бэлэмнээх көрсүөхпүт.

...Самаан сайын салаллан кэлтин бэлиэтээн өбүгэлэрбит түстээбит үйэлээх үгэстэрэ олоҕу, айылҕаны, уопсастыбаны кытта биир буолуу кэрэ-бэлиэ күнэ. Ыһыах дьоллоох Акана сиригэр-уотугар уйгуну-быйаҥы аҕаллын, дьоно-сэргэтэ чэчирээтин-чэлгийдин, таһаарыылаах үлэ-хамнас сириэдийэ турдун!

Афанасий ИВАНОВ.

– Сынньалаҥҥа –

Кактус

Арай, сарсыарда утуйан турбута, биир Дьахтар кактуһа сибэккилээн соһуппут. Ол иннинэ 4 сылы быһа түннүккэ турбута ээ - хатыа буоллар хаппакка, ситиэ буоллар силигилээбэккэ, бытыгын хорумматах киһиэхэ дылы хатыылара абына-табына атыгыраан. "Куһаҕан дьоҥҥо үүнээйи сибэккилээбэт дииллэр, ол аата мин этэллэрин курдук олус мөкү майгылаах буолбатах эбиппин", - дии санаабыт Дьахтар уонна үлэтигэр бараары автобуска олорсубут. Буоларын курдук киһи бөҕө ыы-быччары симиллибит автобуска кыайан тутуспакка туран, алҕас биир киһи атаҕын үктээтэ. Киһитэ өс-саҕа буолан кыыһыраары гыммытыгар, идэтинэн этиһэргэ бэлэмнэнэн салгын эҕирийэн айаҕын атан иһэн, били сибэккилээбит кактуһун санаабыт уонна:

- Баһаалыста, бырастыы гын, сүһүөҕүм уйбакка алҕас үктээтим, эн мин атахпын эмиэ үктээ ээ, оччоҕо иэс иэскэ буолуо.

Сарсыардаттан онто да суох кинэ-наара холлон испит киһи Дьахтар туһунан туох "үчүгэйи" барытын саныырын этэн иһэн ах барда. Наадалаах тохтобулугар түһэн, өрүү буоларыныы киоскаттан хаһыат атыыласта. Харчытын ордугун сыыһа аахпыт атыыһыты кытта хабырыйсыах буолан иһэн:

- Ээ, буолааччы, мин да бүгүн сарсыарда ахсаанҥа мөлтөх соҕуспун, - диэн баран эйэҕэстик мичээрдээтэ. Оннугу эрэ кэтэспэтэх атыыһыт үөрэн сэгэйэ түстэ. Куруук сылдьар уонна саамай чэпчэки сыаналаах хаһыаты ылар кырдьаҕас атыылаһааччыга хас да сурунаал уонна хаһыат эргэрбит нүөмэрдэрин буор-босхо биэрдэ.

Кырдьаҕас атыылаһааччы күндү бэлэҕи туппуттуу астынан дьиэтигэр киирэн иһэн үөһэ этээстэн ыала дьахтар оҕотунаан түһэн иһэллэрин утары көрүстэ. Буоларын курдук "оҕоҥ күн аайы киһи төбөтө ыалдьыах эккирээн тахсар, сүгүн көрбөт эрээри оҕоуруу тэнитэннэр" диэн мөҕүттүөх буолан иһэн:

- Тыый, кыыскыт улааппыт аҕай, үүт-үкчү ийэтин курдук, кыраһаабысса, - диэн соһутта.

Аллараа этээскэ олорор "ньиэрбэ баҕайы оҕонньортон" көһүппэтэх өттүттэн үтүө тыллары истэн кынаттаммыт кыыс, оҕотун детсадыгар хаалларан баран, балыыһа регистратуратыгар үлэтигэр тиийдэ. Тиийбитэ, сарсыҥҥыга суруттаран баран бүгүн кэлбит эмээхсини "түөһэйбит кырдьаҕастар дьиэлэригэр олоруохтаахтар" диэн курдук хатылаах тылларынан кымньыылыахтаах этэ. Ол оннугар истиҥник:

- Чэ, туох буолуой, оннооҕор эдэр дьон күнү-дьылы алҕас бутуйаллар. Эн манна олоро түс, мин быраастан ыйыталаһыам, приема суох буоллаҕына, бүгүн баҕар көрөн кэбиһиэ.

Хата, быраас иллэҥ олорор буолан, көрөргө сөбүлэспитигэр, эмээхсин тэтиэнэх эрдэҕиттэн илдьэ кэлбит кыдьыгынан барыттан бары тыл аахсан, туохха да ис буолбат идэтинэн босхо ырысыап суруйан биэрбэтэхтэринэ Ил-Түмэн дьокутааттарыгар, "ыНБыКаа" ханаалга, онно истибэтэхтэринэ Ил Дарханҥа тиийэ үҥсүү түһэриэҕинэн куттуох буолан иһэн:

- Тоойуом, 80-чабар чугаһаатарбын да, өйүм чэгиэн ээ. Кырдьыыттан үтүөрдэр эми айа иликтэрин биллэрбин да, үлэлээх курдук кэлэ турабын. Үйэлээх сааспар соҕотохпун, дьиэбэр тэһийбэтим бэрт буолан манна кэлэммин тыыммын таһаарарбын баалааманҕ дуу...

Мэлдьи айдааннааҕынан баппат ыарыһаҕа бүгүн эйэ-дэмнээх сыһыаныттан быраас сүргэтэ көтөҕүллэн үлэтиттэн таҕыста, эмээхсини санаан ис иһиттэн аһына санаата. Олох барахсан күннээҕи түбүккэ, бириэмэ сыгсыытыгар элэс гынан элэҥнээн аахара түргэнэ сүрдээх. Ити эмээхсин да хаһаанҥыта эрэ эдэркээн кыыс, маанылаах хотун дьахтар этэ буоллаҕа. Хотун Дьахтар ...

Баран испит суолуттан халыйан сибэкки маҕаһыыныгар таарыйан нап-нарын оруоһабай пион дьөрбөтүн ылла уонна сыаллаах-соруктаах аҕайдык массыынатын эргиллиннэрэ биэрэн, 5 этээстээх дьиэҕэ тиийэн тохтоото. Үһүс этээскэ тахсан ааны тоҥсуйда, ону эрэ кэтэспиттии аана арылла биэрдэ.

- Күнүм ... туох дии санаатым ... Хаһаанҥы диэри маннык ыаллаах оонньуур курдук сылдьыахпытый, дьиҥ олоҕунан олоруох, этиспэккэ, эйиэнэ-миэнэ дэспэккэ. Сөбүлэһэҕин?

- Оруобуна инньэ диэхпин баҕара сылдьыбытым дии! Бүгүн сибэккилээн соһуппут кактуспар уу кутан баран эрийиэм диэн турбутум...

Интернет ситимиттэн
Лина СЕМЕНОВА
көҥүл тылбааһа.

– Абитуриент-2023 –

СВФУ готов принять 5,5 тысяч студентов

До пяти с половиной тысяч студентов по почти 500 направлениям принимает на первый курс Северо-Восточный федеральный университет. Из них 3555 человек идет на очное обучение. Об этом в своем интервью на телеканале НВК Саха рассказал ректор университета Анатолий Николаев. Прием документов начался с 20 июня.

Порядка 4,5 тысяч молодых людей и девушек придут на бюджетные места, еще 1200-1400 – на коммерческие. Примерно 10% новых студентов пойдут учиться по целевому набору – по заказу непромышленных предприятий, больниц и школ. Отдельные места предусмотрены для участников специальной военной операции (у них будет отдельный конкурс) и их детей. Причем квота для детей выделена еще с прошлого года.

Участие СВФУ в Петербургском международном экономическом форуме, подписание важных соглашений подтвердило важность направления развития вуза по подготовке кадров для Арктики, с дальнейшим выходом на международный уровень.

- Для Арктики нужны кадры особенные, - поделился ректор. – Арктика – она своеобразна, со своими вызовами, своими требованиями. К примеру, мы готовим учителей для более чем 90 арктических школ, из них 7 кочевых. И подготовить учителя для кочевой школы или для лицея - это не одно и то же. Они должны знать специфику работы на Крайнем Севере, культуру, традиции народов, которые там проживают, возможно, иметь несколько профессий.

Это касается и других направлений. Сейчас возле Усть-Куйги строится атомная электростанция малой мощности. Значит, мы должны готовить энергетиков для работы на ней. Раньше мы никогда не готовили таких специалистов, но уже сейчас заключаем со своими партнерами договора на обучение. А ведь энергия пойдет и на сопутствующие территории. А значит, потребуются специалисты по добывающей промышленности, технические кадры. Поэтому мы берем эту концепцию и под эту программу начинаем работать.

В конце интервью Анатолий Николаев пожелал всем абитуриентам успешно сдать экзамены и сделать уверенный шаг в будущее.

Штаб абитуриента СВФУ.

– Тускар туһан –

Сайыҥҥы сүүрбэ наадалаах сүбэлэр

1. Помидор салгын хамсыырын сөбүлүүр.
2. Помидору кэмигэр быстахха элбэх ас ылаҕыт.
3. Оҕурсу үүнэр теплицатын хам-хаадьа салгыны хамсатан салгынна киллэриҥ. Тэллэй ыарыы суох буолуо.
4. Оҕурсу теплицатыгар биэдэрэҕэ ынах сааҕын көөнньөрүҥ, салгына оонньоон элбэх ас биэрэр салаа тахсыа.
5. Перехи аллараттан тахсар хос лабааларын, үөһээ арахсар лабаатыгар диэри баалларын барытын туурун.
6. Баклажаны эмиэ, перец курдук, аллараҥы хос лабааларын ылаттааҥ. Сибэккитин намчы түүлээх киистэнэн бэйэҕит буоһатыҥ, көмөлөһүҥ, хатан түһэн саккырыа суоҕа. Наһаа элбэх аһы хааллара сатааман.
7. Хаппыыстаны элбэхтэ буорун хамсатан көбүтэн, тээпкэлээн биэриҥ, салгын киирэн үөн-көйүүр сайдыбат.
8. Луук оҕотун, эриэппэ луугу ардах кэннэ буорун тарыйан биэриҥ, моонньуган диэри - сахсыҕа олорботун наадатыгар.
9. Кабачогу наһаа эбии аһылыгынан аһатыманг, отугар барыа, биирдэ аһаттаххытына сөп буолуо.
10. Тыкваны астаах салаа аннынааҕы сэбирдэҕин буорга анньан биэриҥ, эбии силис биэрэн күүс ыларын наадатыгар.
11. Чесногу от ыйын бүтэһигэр баайыҥ, бөдөҥ буолуо.
12. Редьканы үөн буолбатын наадатыгар хойут олордуҥ.
13. Батун луугу мэлдьи тула көбүтэн биэрэ сылдьыҥ.
14. Сайыҥҥы итиигэ саҥа олордубут талахтаргытыгар мэлдьи уу кутуохха наада.
15. Үгүс сыллаах сибэккилэри сайын олордорго олохтоох миэстэтигэр сиэмэнэн ыһыҥ, бу ньыма эрдэ олордубут арассаадатааҕар ордук.
16. Сайыҥҥы сибэкки сибэккилээн бүттэ да, ол сибэккитин тууран ылан бырахтаххытына, саҥа сибэкки түргэнник тахсар уонна бэрээдэктээх, көрөргө тупсаҕай буолар.
17. Арбуз биир лабаатыттан икки эрэ аһылыгы ылар ордук эбэтэр олох биири ситэри үүннэрэн.
Буоһатарга илиигитинэн аһыттан тутуманг, кыракый түүлэрин таарыйдыгыт да хатар.
18. Помидор угун быстаххытына ууга уган туруора түһэн баран хаппыыстаҕа ыһыҥ.
19. Свекланы мөлтөөбүт сэбирдэхтэрин ылгыыр наада.
20. Моркуобу кэмигэр аччаттахха күһүөрү ордук улаатан, ситэн буорту буолбат.

Агафья ТАРАСОВА.

Эмтээх оттору хомуйуу кэмэ саҕаланна

Саха сирин экологията ыраас дэнэринэн, олохтоох эмтээх оттторунан туттуу бэйэбитигэр ордук табыгастаах. Ыам ыйа буолла да, ол кэмтэн оттору хомуйуу саҕаланар дииллэр, анаан дьарыктанааччылар.

Дьыл хайдах иһэриттэн кэтээн көрөн, үүнээйилэри хомуйабыт. Ол эбэтэр саас эрдэ кэллэҕинэ, от-мас тыллыыта эмиэ эрдэлиир, хойуутаатаҕына хойутуур. Ити нэдиэлэ иһинэн-таһынан буолар, диэтилэр эмтээх оту хомуйуунан дьарыктанааччылар.

Эмтээх үүнээйини хомуйуу күүн-дьылын маннык араараллар:

Отон сэбирдэҕэ - ыам ыйын 10-15 уонна 20-22 күннэрэ.

Хатыҥ уута - ыам ыйын 16-18 күннэрэ.

Ньургуһун - ыам ыйын 23-27 күннэрэ.

Хатыҥ сэбирдэҕэ - ыам ыйын 28 күнүттэн бэс ыйын 7 күнүгэр диэри.

Үөрэ ото - бэс ыйын 8 күнүтэн от ыйын 1 күнүгэр диэри.

Хаас ото - от ыйын 2-3 күннэрэ.

Оҕонньор ото - от ыйын 7-9 күннэрэ.

Бохсурҕан - от ыйа, атырдьах ыйа.

Харыйа от - от ыйын 11 - 12 уонна атырдьах ыйын 21-25 күннэрэ.

Тимэх от - от ыйын 20 - 24 күннэрэ.

Кучу от - от ыйын 15-20 күннэрэ.

Интернеттэн.

– Халандаар –

Айарга-тутарга кынаттыыр кэрэ кэм

Сайын, самаан сайын!
Күүтүүлээх, кэтэһиилээх,
Күндү да буоллаҕын!
Күөх солкоҕо сууланан
Хараҕы манньытаҕын,
Сылааһынан угуттаан
Дууһаны сылаанньытаҕын.

Сайын барахсан хайа да тоҥ сүрэҕи уулларан, оннооҕор маннык хоһоон айарга кынаттыыр кэрэ кэм. Быйылгы сайыммыт өҥүрүк куйааһын сатылатан, эппэҥниэхпитигэр диэри тиритиннэрэ илик, сорох сирдэргэ бэс ыйын ортото хаардаан да ылла. Ол да буоллар, бэрт соторунан бу сөрүүн күннэри суохтуур буолуохтаахпыт, сырылатар уот куйаастар өссө да иннибитигэр күүтэллэр диэн эрэнэбит.

Хаһаайыстыбалаахтар буһахата оттоон сүөһүбүт кыстыгын бэлэмнээри, оҕуруот үүннэрэн кыһыны быһа сиир аспытын хаһаанаары, маанылаах айылҕабыт тосхойор сирин аһыттан сомсон хаалаары, оҕо-аймах сөтүөлээн чомполоноору уһун кыһын устата сайыммытын кэтэһэбит. Үгүстүк истэбин, "чэ, бээ, аны сайын; сайын ситэриэхпит буоллаҕа; ону баҕас сайын кэллэҕинэ биирдэ" дииллэрин. Онон олохпут хаамыыта бу кэтэһиилээх кэрэ кэмтэн олус тутулуктаах уонна суолталаах диэн сыаналыахха сөп. Онтон Ньурбабыт дьоно-сэргэтэ бу үммүт сайын туох былааннаахтар эбитий?

Елена: *"Үлэлиибин, уоппускам эрдэ бүппүтэ. Быыс буллум да, айылҕалыын алтыһан күүс-сэниэ эбиниэм".*

Татьяна: *"Өр сыл ыра санаа оҥостубут дьиэбитин туттан саҕалаатыбыт, уоппуска кэмигэр ситэрэ охсор сыаллаахпыт".*

Валерия: *"Уоппускабытын туһанан дьиэ кэргэнинэн Дьокуускайга баран доруобуйабытын көрдөрүнэр санаалаахпыт".*

Ольга: *"Дьиэбитин өрөмүөнүүбут, күүлэ туттуохтаахпыт. Быйыл оскуоланы бүтэрбит оҕобунаан үөрэххэ туттарсыахпыт, бэйэм эмиэ үрдэтинэр былааннаахпын. Уопсайынан, былаан үгүс да, сайыммыт олус кылгас, күһүн буолтун өйдөөбөккө да хаалыахпыт".*

Станислав: *"Сезонунан үлэлиир буолан, сайыҥҥы өртүгэр уоппускаҕа барабыт. Быстах үлэ көрдөспүт киһи".*

Варвара: *"Быйыл, дьэ, муораҕа барыахтаахпын, ол иһин ыра сатыы сылдьабын".*

Владислав: *"Дьокуускайга үлэлиибин, атырдьах ыйыгар уоппуска ыллахпына таптыыр-ахтар Ньурбабар тиийэн, сүүрүү спордун сайыннарар баҕа санаалаахпын".*

Аркадий: *"Вахтанан үлэлиибин, от ыйын ортото кэллим да, окко умса түһэбин".*

Евдокия: *"Эр дьон сааскы кус сезонун күүтэллэрин курдук, мин сир аһа ситэрин кэтэһэбин. Сир аһа ситтэ да, дьүөгэлэрбинээн үлэлээх дьон курдук күн аайы ойуурга-тыаҕа сылдьыахпыт. Сир аһын сырсыытыгар күһүн отон, тэллэй сезонугар диэри дьиэбитигэр көстөрбүт да ахсааннаах буолар".*

Виктория: *"Быйыл сайын анаан-минээн сири-дойдуну көрөр санаалаахпын. Сахабыт сирин кэрэ миэстэлэрин кэрийбит киһи диэн баҕалаахпын".*

Наталья: *"Уһун кыһыны быһа куораттан Ньурбаҕа сайылыы кэлэр сиэннэрбин күүтэбин. Эмдэй-сэмдэй уолаттарым сылын аайы өйдөрө-санаалара эбиллэн, улаатан иһэллэрин көрөн олус үөрэбин, дуоһуйабын. Онтон дьиэ үлэтэ диэн куруук баар буоллаҕа. Ону барытын син биир сыыйа-баайа үмүрүтэн, ситэрэн иһэҕин. Ол иһин сайын кэлиитэ миэхэ сиэннэрбин кытта күүтүүлээх көрсүһүү, ыкса алтыһыы, ахтылҕаны таһаарыы курдук".*

Дьон сайыҥҥы былаанын
билистэ Лина СЕМЕНОВА.

На территории республики по линии мошенничества с использованием информационно-телекоммуникационных технологий (ИТТ) зарегистрировано 732 преступления (рост на 16,6%).

По линии неправомерного списания денежных средств с банковских карт (п. "г" ч.3 ст. 158 УК РФ) зарегистрировано 259 преступления (+ 5,7 %, АППГ - 245).

На основе анализа преступлений, совершенных за отчетный период, следует отметить, что наиболее подверженными дистанционным хищениям являются лица, относящиеся к возрастной группе от 30 до 49 лет (44,6 %).

Вместе с тем в 52,3 % случаев потерпевшими являются представители женской половины населения республики.

Социальный статус потерпевших характеризуется следующим образом:

- работающие по найму - 49,7 %;
- потерпевшие пенсионеры - 16,9 %;
- лица без постоянного источника дохода - 12,6 %;
- государственные и муниципальные служащие - 9,5 %;
- субъекты предпринимательской деятельности - 3,8 %;
- социальные группы: обучающиеся в различных образовательных организациях - 5,2 %, находящиеся на социальном обеспечении - 0,2 %, иждивенец - 0,1 %, инвалид 1-2 группы -0,9 %;
- лица, находящиеся по уходу за ребенком - 1,1 %.

Общий ущерб по итогам 5-ти месяцев 2023 года от совершенных в отношении жителей республики дистанционных хищений составил - 106 495 674 рублей (п.г. 104 771 812 рублей).

В настоящее время на территории республики преобладают четыре наиболее распространенные схемы совершения дистанционных хищений:

- в первом случае: мошенники представляются работниками банковских организаций и правоохранительных органов;
- во втором случае: мошенники совершают хищения посредством использования интернет-площадок (Авито, Дром, Юла и т.д.);
- в третьем случае: мошенники используют фишинговые сайты;
- в четвертом случае: мошенники размещают рекламу в социальных сетях как быстро и много заработать на инвестициях в ценные бумаги и криптовалюту.

– Осторожно: мошенники! –

Хватит отправлять деньги аферистам!

Схемы мошенничеств:

Схема 1. Мошенничества через сайты объявлений (продавец/покупатель).

Мошенник (покупатель) размещает на сайтах объявлений (Авито, Дром, Юла, Циан, Доска.Якт и др.) информацию о продаже какого-либо товара, сдаче в аренду жилых помещений или же оказании тех или иных услуг, для чего мошенник просит продиктовать реквизиты банковской карты, поступивший СМС-код или перейти по ссылке, а также задаток путем перевода на его банковскую карту. Получив данные сведения, мошенник получает доступ к мобильному приложению. Как избежать? Не говорить и никуда не вводить данные своей банковской карты (номер банковской карты, CVV-код и срок действия карты).

Схема 2. Мошенничества со взломом страниц социальных сетей.

Мошенник покупает в сети интернет взлом страницы социальной сети (Вконтакте, Одноклассники, Инстаграмм и др.) или осуществляет его самостоятельно. В последующем пишет всем друзьям из списка сообщения мошеннического характера с просьбой занять денежные средства под различными предлогами (заболел родственник, не хватает на срочную покупку и т.д.). Как избежать? Получив подобное сообщение необходимо связаться со своим знакомым по другим каналам связи и поинтересоваться действительно ли ему требуется материальная помощь.

Схема 3. Мошенничества, совершенные с использованием интернет сайтов (Интернет магазинов).

Мошенник создает (или покупает) интернет-сайт по продаже товара различной тематики. Регистрирует несколько виртуальных номеров (8-800-..., 8495-... и др.) у SIP-провайдера и указывает их на сайте в качестве контактов. В последующем принимает покупателей, получая от них денежные средства за покупку товара с сайта. Как избежать? Необходимо проверять интернет-сайт по отзывам, введя название сайта в любом поисковике.

Схема 4. Мошенничества, совершенные под предлогом компенсации за ранее приобретенные биоактивные добавки.

На стационарный или абонентский номер потерпевшего звонит мошенник, который, представляется сотрудником прокуратуры или правоохранительных органов. Он сообщает, что в настоящий момент задержана группа мошенников, продававших некачественные БАДы, и что потерпевшему положена компенсация. Однако для ее получения необходимо оплатить государственную пошлину или налоговый сбор. Как избежать? Необходимо сразу же позвонить в полицию и сообщить о поступившем звонке.

Схема 5. Мошенничества, совершенные под предлогом несанкционированных списаний с банковской карты

Мошенник, используя IP-телефонию звонит потенциальной жертве с виртуального номера (495...,8-800...и тд) и, представляясь сотрудником какого-либо банка или правоохранительных органов, сообщает о том, что по его банковской карте либо по счету осуществляются несанкционированные списания денежных средств или происходит оформление кредита и для сохранения средств необходимо их перевести в безопасную ячейку. После чего потерпевший, следуя инструкциям мошенника, сообщает все реквизиты своих карт, CVV-коды и пароли поступившие в смс - сообщение. Как избежать? Не говорить и никуда не вводить данные своей банковской карты (номер банковской карты, CVV-код и срок действия карты).

Схема 6. Мошенничества, совершенные под предлогом инвестиций в ценные бумаги и криптовалюту.

Мошенник размещает рекламу, как правило, в социальной сети Телеграмм о том, что можно быстро и много заработать на инвестициях в ценные бумаги и криптовалюту, общение ведет на русском и якутском языках, что вызывает доверие у граждан. Потерпевший, связавшись по указанному номеру, попадает в "ловушку". Ему мошенники обещают быструю и огромную прибыль, удаленно устанавливают на его гаджет программу, которая показывает график курса ценных бумаг или криптовалюты, а также прибыль потерпевшего. После этого потерпевший перечисляет свои денежные средства на различные карты и теряет свои деньги. Как избежать? Просто игнорировать такую рекламу.

ОМВД России по Нюрбинскому району.

– К сведению населения –

Вниманию владельцев огнестрельного оружия!

Напоминаем, что в случае утери зарегистрированного на Ваше имя огнестрельного оружия, необходимо незамедлительно уведомить отделение лицензионно-разрешительной работы по Нюрбинскому району. По факту утери оружия проводится процессуальная проверка в порядке статей 144-145 УПК РФ. По результатам проверки выносится решение и данное оружие снимается с учета. В случае обнаружения другим лицом утерянного оружия и использования его в незаконных целях владелец привлекается к ответственности.

Также сообщаем, что в случае утери или порчи разрешительного документа на хранение и ношение огнестрельного оружия, необходимо обратиться в отделение ЛРР на переоформление вышеуказанного документа. После подачи заявления и требуемых документов оформляется и выдается новый бланк разрешения на срок до даты, которая была указана в ранее выданном документе.

По всем возникающим вопросам обращаться по тел: 2-45-19, либо по адресу: г. Нюрба, ул. Хр. Максимова, №14, кабинет №104.

***

Каждый гражданин, решивший приобрести гражданское оружие, должен очень четко понимать - насколько это большая ответственность. Поскольку на владельцев гражданского оружия возложены определенные обязательства по соблюдению законодательства Российской Федерации - это соблюдение правил хранения и ношения, перевозки, регистрации и перерегистрации оружия. Подавляющее большинство владельцев оружия относится к исполнению своих обязательств добросовестно. Но есть такие граждане, которые являются систематическими нарушителями. Часто такие недобросовестные владельцы пренебрежительно относятся к правилам хранения и ношения своего оружия. Могут нарушить установленные законом сроки продления разрешений (лицензий) на оружие, не уведомляют органы внутренних дел перемене постоянного места жительства в установленный законом двухнедельный срок со дня регистрации по новому месту жительства. А иногда и допускают утрату находящегося у них в собственности гражданского оружия, что является абсолютно недопустимым фактом!

Отделение ЛРР (по Нюрбинскому и Сунтарскому районам) г. Нюрба Управления Росгвардии по Республике Саха (Якутия), напоминает, что недобросовестность владельцев гражданского оружия по исполнению возложенных на них законодательством обязанностей, влечет за собой административную ответственность, предусмотренную административным законодательством Российской Федерации, а также изъятие принадлежащего им оружия. В данном случае бремя содержания изъятого оружия ложится на органы внутренних дел и требует определенных материальных затрат.

В настоящий момент в ОМВД РФ по Нюрбинскому району на ответственном хранении находится значительное количество охотничьего, газового и травматического оружия, изъятого у граждан за различные правонарушения. Кроме того, сотрудниками полиции также изымается гражданское оружие в связи со смертью собственника до вступления в наследство его родственников.

Как показывает практика, большой активности по возврату изъятого оружия нарушители и родственники умерших владельцев оружия не проявляют. А между тем, если не принимать никаких мер по возврату гражданского оружия - не оформить лицензии, либо разрешения на данное оружие, а также не решить вопрос о наследовании оружия, то можно остаться и вовсе без оружия. Поскольку по истечении 60 дней после изъятия ОМВД РФ по Нюрбинскому району будут приняты меры по прекращению права собственности лиц на невостребованное оружие в соответствии с гражданским законодательством Российской Федерации.

Отделение ЛРР (по Нюрбинскому и Сунтарскому районам) г.Нюрба Управления Росгвардии по Республике Саха (Якутия) убедительно просит всех владельцев изъятого оружия, а также родственников умерших владельцев гражданского оружия принять меры к возврату оружия.

Справки по тел. 84113424519), приемные дни: вторник, среда, четверг с 10 до 18 час. Адрес: г.Нюрба, ул. Хр. Максимова, д. 14.

Отделение ЛРР по Нюрбинскому и Сунтарскому районам Управления Росгвардии по РС (Я).

В Нюрбинском районе проводится оперативно-профилактическая операция "Нелегал-2023"

В целях организации комплекса предупредительно-профилактических и оперативно-розыскных мероприятий, выявления незаконной миграции в период с 19 по 25 июня 2023 года на территории Нюрбинского района проводится оперативно-профилактическая операция "Нелегал- 2023".

По состоянию с начала года по 21 июня 2023 года в миграционный учет по месту пребывания поставлены всего 120 иностранных граждан. Из них:

- первично - 52;
- по ВНЖ (вид на жительство) - 17;
- по РВП (разрешение на временное проживание) - 4;
- продление патента - 47.

Граждан Украины на территории МР "Нюрбинский район" не зарегистрировано.

В период оперативно-профилактического мероприятия проверено всего 11 объектов, из них: строительства - 6, торговли - 1, бытового обслуживания - 1, общественного питания - 3, 9 мест проживания иностранных граждан.

По результатам проведенных мероприятий по линии миграции выявлено 1 административное правонарушение, предусмотренное ч.1 ст.18.8 КоАП РФ, в отношении гражданина Узбекистана.

Также гражданам Российской Федерации, регистрирующих по месту пребывания иностранных граждан, вручены памятки "О фиктивной постановке на учет иностранных граждан".

В целях недопущения преступлений и правонарушений иностранными гражданами ОМВД России по Нюрбинскому району просит жителей Нюрбинского района о фактах незаконного пребывания на территории района иностранных граждан сообщить по телефону 23767.

ОУУПиПДН ОМВД России по Нюрбинскому району.

Напоминаем о правилах пожарной безопасности в период пожароопасного сезона

С 16 мая 2023 года на территории Нюрбинского района установлен пожароопасный сезон. Чтобы не допустить возникновения пожара, необходимо знать и соблюдать элементарные Правила пожарной безопасности в период пожароопасного сезона (в период устойчивой сухой, жаркой и ветреной погоды):

- своевременно очищайте приусадебный участок и прилегающую к нему территорию от горючих отходов, мусора, опавших листьев и сухой травянистой растительности;
- не выжигайте сухую травянистую растительность на земельных участках, непосредственно прилегающих к зданиям, сооружениям, жилым домам, хозяйственным постройкам; не разводите костры вблизи зданий и строений;
- не выжигайте стерню, пожнивные остатки, сухую травянистую растительность на землях сельскохозяйственного назначения и землях запаса; не разводите костры на полях;
- обустраивайте противопожарные разрывы между постройками и приусадебными участками путем выкоса травы и вспашки;
- не загромождайте дороги, проезды и подъезды к зданиям, сооружениям, открытым складам, водоисточникам, используемым для целей пожаротушения, они должны быть всегда свободными для проезда пожарной техники;
- не оставляйте емкости с легковоспламеняющимися и горючими жидкостями на территориях, прилегающих к жилым домам;
- не устраивайте свалки горючих отходов на территории домовладения;
- не используйте противопожарные расстояния между зданиями, строениями и сооружениями под складирование материалов, оборудования и тары, для стоянки транспорта и строительства (установки) зданий и сооружений;
- соблюдайте меры предосторожности при эксплуатации электрических сетей, электробытовых, обогревательных приборов, печей в жилых домах, гаражах и банях;
- соблюдайте меры предосторожности при проведении работ с легковоспламеняющимися и горючими жидкостями, другими опасными в пожарном отношении веществами, материалами и оборудованием, а также при пользовании открытым огнем;
- не допускайте шалости детей с огнем.

С приходом лета дети большую часть времени проводят на улице, пользуясь отсутствием должного внимания взрослых, часто с друзьями разводят костры вблизи зданий, строений, около сельскохозяйственных массивов и, увлекшись игрой, могут забыть затушить костёр, что приводит к большой беде. Родители должны рассказать детям об опасности, которую таят игры с огнём, спички, зажжённые факелы. Каждый из нас должен осознать всю важность существующей проблемы. Ведь в подавляющем большинстве виновниками происходящего являемся мы с Вами, а точнее наша беспечность.

Кроме этого, просим строго соблюдать правила пожарной безопасности, находясь в лесах. Будьте бдительны и осторожны в обращении с огнем! Не забывайте об ответственности!

ОНД и ПР по Нюрбинскому району УНД и ПР ГУ МЧС России по РС(Я).

– Кэриэстэбил –

Суохтуубут, санаарҕыыбыт, ахтабыт, таптыыбыт...

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт **АЛЕКСАНДРОВ Леонид Николаевич (Ньукуус)** бу дьыл бэс ыйын 24 күнүгэр күн сириттэн туораабыта номнуо 1 сыла буолла.

Леня 1972 с. от ыйын 17 к. Ньурба Хаҥалаһыгар күн сирин көрбүтэ. Эбээбит, Мария Даниловна, мурун бүөтүн - кырачаан уолун таптаан Ньукуус диэн ааттыыра, ол курдук кини докумуоннаҥа сурулларынан Леонид, чугас дьонугар Ньукуус диэн аатанара.

Биһиги Ленялыын тапталбытын бигэргэтэн, 2003 сылаахха ыал буолан, алаһа дьиэ тэринэн Ньурба куоракка олохсуйбуппут. Саха ыалын сиэринэн оҕоуруу төрөтөн, эрэллээх доҕоттордонон нус-хас, киһи сиэринэн дьоллоох олоҕу олорбуппут.

Леня урбаанньыт буолан, атыы-эргиэн эйгэтин баһылаан маҕаһыын арынан, улахан массыынаҕа суоппардаан уонна саамай табыллан, эрчимнээх-эрэллээх доҕотторун-атастарын кытта бииргэ "Ураанхай" такси тэрийэн үлэлэппитэ. "Ураанхай" таксига бииргэ үлэлээбит атастарын, диспетчер кыргыттарын оҕолорун курдук саныыра, куруук астына-дуоһуйа ахта санааччы. Бүтэһик, кылгас кэмнэ да буоллар, ЖКХ-ҕа үлэлээн тэрилтэ диэни билэн аастыта.

Хомойуох иһин, ыарыы киһиттэн ыйыппат диэбиккэ дылы, ыарахан рак ыарыыта Леняны чүмэчи ууллаан курдук күн-түүн олоҕун кылгатан, санаатын умулларан, эрчимнээх орто сааһыгар тиэрдибэккэ, биһиги кэккэбиститтэн туораппыта.

Күн сирин оройугар түһэн Леня (Ньукуус) кылгас кэмнэ да буоллар иллээх дьиэ кэргэн тэринэн, аҕа буолар үөрүүнү-дьолу билэн, үтүө киһи аатын сүгэн дьоллоох олоҕу олорбута. Кини сырдык мичээрэ, боростуой-көнө майгыта, тулуура, олоххо тардыһыыта биһиэхэ куруук сырдык-сылаас өйдөбүл, тирэх буолуо. Суохтуубут, санаарҕыыбыт, ахтабыт, таптыыбыт.

Чыычаҕыҥ Маша уонна уолаттарыҥ Дима, Айаан Александровтар.

Дьиҥнээх учуутал кэриэһигэр

Николай Викторович АНДРЕЕВ (08.05.1974 с.-18.06.2023 с.) Ньурба улууһун Акана нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ. Оҕо эрдэҕиттэн тэтиэнэх, сыыдам уонна көхтөөх буолан, сөбүлүүр да дьарыга, ситиһиилээх да эйгэтэ үгүс буолан испитэ. Ол эрэн оскуоланы бүтэрэр сылларыгар ахсаанҥа дьоҕура баһыйар, 1991 с. Саха государственнай университетын математическай факультетыгар туттарсан киирэр. Устудьуон сылларыгар уопсастыбаннай үлэҕэ тардыһыыта, спордунан дьарыга уостан-сүтэн хаалбатаҕа, төттөрүтүн, олоҕун инники омоон суолун быһааларга, ситиһиилээх үлэһит буоларыгар күүс-көмө буолбута. Кини сатабыллаах түмээччи, көҕүлээччи этэ. Ол курдук, 1996 с. саҕалаан Николай Викторович Саха сирин үөрэх ситимигэр олохтон барыар диэри үлэлии-хамсыы сылдьыбыта.

Идэтинэн үлэтин Ньурба улууһун Антоновка орто оскуолатыттан ахсаан учууталын быһыытынан саҕалаабыта. Манна 5 сыл буолан баран, Дьокуускай куоракка 31-с, 17-с уонна 7-с №-дээх орто оскуолаларга ахсаан учууталынан, 2006-2007 с.с. Ньурба Аканатыгар оскуола дириэктэринэн үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. 2012 сылтан олохтон барыар диэри Дьокуускай куорат "Айыы Кыһата" Национальнай гимназияҕа ахсаан, кэлин ОБЖ учууталынан ситиһиилээхтик үлэлии сылдьыбыта. Кини үөрэнээччилэрэ - куорат уонна өрөспүүбүлүкэ предметнэй олимпиадаларын кыайыылаахтара, "Патриот" байыаннай-спортивнай оонньуу куораттааҕы түһүмэҕин 7 төгүллээх, өрөспүүбүлүкэ "Байанай" спартакиадатын уонна Саха сирин спецнаһын күнүгэр аналлаах военизированнай эстафета 2 төгүллээх чемпионнара, Лаврентьев уонна Фелькер аатынан Кубок хаһаайыттара.

Кылаас салайааччытын быһыытынан олус уйаҕас, болҕомтолоох, сэргэх киһи этэ. Кини 2015 с. "Дьокуускай куорат бастыҥ кылаас салайааччыта" күөн күрэскэ кыттан барыбыт үөрүүтүгэр кыайыылаах аатын сүкпүтэ. Ол салайбыт кылааһыттан үгүс-элбэх ситиһиилээх үөрэнээччилэр тахсаннар, билигин дойдубут араас муннугар баар куораттарга үөрэнэ-үлэлии сылдьаллар, оттон биир оҕото биһиги оскуолабыт историятыгар ЕГЭни 100 баалга аан бастакынан туттарбыта.

"Айыы Кыһата" оскуола атаҕар туруутугар, туспа дьиэлэнэн-уоттанан сайдан барыытыгар Николай Викторович үтүөтэ-өҥөтө улахан. Кини 2013 сыллаахха оскуолаҕа "Эрэл" байыаннай-патриотическай кулуубу тэрийбитэ, ити сыл кини көҕүлээһининэн атын оскуолаларга бастыҥ холобур буолар "Аҕа түмсүүтүн" күүстээх үлэтэ саҕаламмыта. Маннык саҕалааһыннар үтүө түмүктээх этэ: оскуола уратытын көрдөрүүгэ, ситиһиилээх үөрэнээччини иитэн таһаарыыга уонна төрөппүтү сомоҕолуурга тугунан да солбуллубат бигэ тирэххэ кубулуйбуттара. Ити икки күүстээх хамсаһын оскуоланы аахан, Дьокуускай куоракка оҕону сахалыы эйгэҕэ чугаһатыахха, угуйоохха сөп диэн санааны бигэргэппиттэрэ. Ол курдук, кини салалтатынан Аҕа түмсүүтэ сыллата тиһигин быспакка Мунха, Куйуур дьарыктарын Нам улуунун Хомустаах нэһилиэгэр, сайыҥҥы өттүгэр Өймөкөөнгө, Таатта Баайаҕатыгар ("Мандар кыһата") оҕо сайыҥҥы экспедицияларын тэрийэн кэллэ.

Байанайдаах булчут быһыытынан кинини элбэх киһи билэр уонна сүбэлэтэр этэ. Бу эйгэҕэ "Байанай" сурунаал редакциятын кытта ыкса үлэлэһэн өрөспүүбүлүкэ араас тэрээһиннэригэр, бырайыактарыгар элбэх оҕону кытыннарбыта. Булчут, балыксыт эйгэтин оскуолаҕа тэрийэн, оҕолору, төрөппүттэри булт эйгэтигэр төрүт үгэстэргэ угуйбута, элбэх киһини сыһыарбыта, онно анаан оскуолабыт саамай сиэдэрэй көстүүлээх муннугун олохтообута. Саха политехническэй лицейин кытта кэпсэтэн үгүс выпускниктар массыына ыытар права ылалларыгар көмөлөспүтэ.

Николай Викторович Андреев дьоһун үлэтэ, сыралаах дьарыга халтайга хаалбатаҕа. Үтүмэн үгүс грамоталарын, махтал суруктарын истэригэр - Ил Дархан грамотата, Ф.А. Поморцев аатынан юнармейскай мэтээл уонна илиитигэр туппакка хаалбыт "Саха АССР 100 сыла" үбүлүөйдээх мэтээл, "Россия үөрэҕин эйгэтин бочуоттаах үлэһитэ" үрдүк аат кинини туруу үлэһит, дьиҥнээх учуутал, оҕо таптыыр үөрэтээччитин быһыытынан көрдөрөллөр.

"Айыы Кыһатын" дьоно-сэргэтэ.

Дьиҥэ суоҕунан ааҕарга

ТАТАРИНОВ Альберт Евгеньевич аатыгар бэриллибит 98 18 503873 №-дээх паспорт суппүтүнэн.

САВВИНОВ Алексей Егорович аатыгар Ньурба улууһун ВК 10.07.2007 с. биэрбит AV 05448580 №-дээх байыаннай билиэт.

Убаастабыллаах Ньурба к., Убайаан уонна чугас нэһилиэктэр олохтоохторо!

29.06.2023 с. Кураан территориятыгар гербицид ыһан эрэбит, онон сылгылаахтар сылгыгытын, сүөһүлээхтэр сүөһүгүтүн маныыргытыгар көрдөһөбүт, сылгы-сүөһү дьааттаммыт оту сиэтэ да өлөр. Сылгы өлөр түбэлтэтигэр НКК эппиэтинэһи сүкпэт!

"Нюрбинская кормовая компания" ООО администрацията.

Саҥаспытыгар Татьяна Кимовнаҕа, убайбытыгар Николай Прокопьевичка, оҕолорго тапталлаах кырдьаҕас таайдара, Чаппанда нэһилиэгиттэн төрүттээх, СӨ үтүөлээх юриһа, сынньаланҥа тахсыбыт Верховнай Суут судьуйата

ИГНАТЬЕВ Юрий Иванович

уһуннук ыалдьан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.

Давыдовтар, Ивановтар.

Күндү бырааппыт, убайбыт, Дьокуускай к. олохтооҕо, "Айыы кыһата" национальнай гимназия учуутала

АНДРЕЕВ Николай Викторович

бу дь. бэс ыйын 18 к. Турцияҕа сылдьан эмискэ ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан ийэтигэр Розалия Николаевнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, кэргэнигэр Анжеликаҕа, кыыһыгар, күтүөтүгэр, хотунугар Валентина Васильевнаҕа дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ньурбаттан Дьокуускайтан, Тааттаттан убайа Николай Иванович оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Убаастабыллаах кэллиэгэбитигэр Зинаида Семеновнаҕа күндү кэргэнэ, оҕолоругар аҕалара

СТЕПАНОВ Анатолий Дмитриевич

сохумардык ыалдьан күн сириттэн күрэммитинэн дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.

"Норма" маҕаһыын кэлэктиибэ.

Күндү оҕом

Фуат

эмискэ сохуччу күн сириттэн күрэнниҥ. Кыһыы, аба, хомолто куустаран быраҕан бардыҥ. Кэннигэр хаалбыт оҕолоруҥ олоххун салгыахтара. Быдан дьылларга бырааһаай, төрөөбүт төрүт буоруҥ сымнаҕас буоллун.

Ийэҥ Маргарита Егоровна.

Ньурба куорат олохтооҕо, күндү бырааппыт

Фуат ЕФРЕМОВ

олус сохуччу, хомолтолоохтук олохтон туораата. Оҕобут барахсан, быдан дьылларга бырааһаай. Чугас эдьиийбитигэр Маргаритаҕа, эдьиийдэригэр, убайыгар, оҕолоругар, кэргэнигэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Эдьиийэ Зина дьиэ кэргэнэ.

Скорбим и плачем вместе с вами. Нет тичего, что могло бы смягчить боль от столь неожиданной утраты... Примите чувства нашего глубокого сопереживания в связи со скоропостижным уходом самого бизкого, самого родного племянника

Фуата ЕФРЕМОВА.

Крепитесь с потерей сына, брата, мужа и отца троих сыновей, такого неповторимого, молодого! Помоги Вам Бог пережить эту тяжелую, невосполнимую утрату. Светлая память светлому человеку!

Со скорбью тетя Люба и ее дети, внуки. Село Хаты.

Күндү бырааппыт, убайбыт

ЕФРЕМОВ Фуат Геннадьевич

бэс ыйын 22 күнүгэр сохумардык олохтон туораабытынан ийэтигэр, бииргэ төрөөбүт эдьиийдэригэр, убайыгар уонна кэргэнигэр, оҕолоругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ньурбаттан Владимир, Фекла Ефремовтар уонна кинилэр оҕолоро, Евгений, Ирина Ефремовтар уонна кинилэр оҕолоро.

Ньурба оройуонун Малдьаҕардааҕы Никиппэр Сэмиэнэп аатынан норуот айымньытын киинин дириэктэрэ Лилия Сергеевна, "Анал байыаннай дьайыы" кыттыылааҕа Николай Борисович Слепцовтар тапталлаах улахан уоллара, Дьокуускайдааҕы юридическай колледж устудьуона

Алеша

күн сириттэн олус хомолтолоохтук барбытынан кини дьиэ кэргэттэригэр, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Малдьаҕар нэһилиэгэ" МТ Дьаһалтата, МБУ "Никиппэр Сэмиэнэп аатынан НАК" кэлэктиибэ.

Убайбытыгар Сергей Егоровичка, саҥаспытыгар Ольга Семеновнаҕа, балтыбыт дьиэ кэргэнигэр Слепцовтарга тапталлаах сиэннэрэ, уоллара

СЛЕПЦОВ Алеша

хомолтолоохтук күн сириттэн туораабытынан кутурҕаммытын тиэрдэбит. Хаарыан оҕобут сырдык мөссүөнэ өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр хаалла. Кытаатан тулуйуҥ.

Чугас дьоҥҥут Хегайдар, Андреевтар, Иннокентьевтар.

Күндү тапталлаах бииргэ төрөөбүт бырааппыт, убайбыт

ЕФРЕМОВ Ариан Егорович

бэс ыйын 25 күнүгэр олохтон туораабытын дириҥник курутуйан бииргэ үөрэммит үөлэннээхтэригэр, чугас доҕотторугар уонна аймахтарбытыгар биллэрэбит.

Ньурбаттан убайдара Владимир, Евгений, эдьиийэ Маргарита, Дьокуускай куораттан балтыта Зинаида, кинилэр дьиэ кэргэттэрэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Күндү бииргэ төрөөбүт бырааттым, таайбыт

Ариан Егорович

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн эдьиийбэр, убайдарбар, балыстарбар дириҥ кутурҕаммытын холбуубут. Тапталлаах бырааттым Ариан, быдан дьылларга бырааһаай! Сырдык мөссүөнүҥ биһиги сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах сылдьыаҕа. Ийэ буоруҥ сылаас суорҕан буоллун.

Бииргэ төрөөбүт эдьиийиҥ Любовь Егоровна, оҕолоро, сиэннэрэ Хатыыттан.

Үөдэй оскуола саадыгар өр сылларга үлэлээбит, бииргэ үлэлиир дьүөгэбитигэр Протопопова Мария Николаевнаҕа бииргэ төрөөбүт эдьиийэ, Хорула олохтооҕо

НИКОЛАЕВА Евдокия Николаевна

69 сааһыгар ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.

Үөдэй оскуола саадын кэлэктиибэ.

Итиҥник саныыр бииргэ үөрэммит табаарыспыт, Хорула нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ

НИКОЛАЕВА Евдокия Николаевна

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, бары чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Тамара, Светлана, Варвара, Марианна, Макар. 1971 с. выпуск.

Хорула нэһилиэгин олохтооҕо

НИКОЛАЕВА Евдокия Николаевна

69 сааһыгар ыарахан ыарыыттан бэс ыйын 20 күнүгэр олохтон туораабытынан кини оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонноругар, аймахтарыгар дирин кутурҕаммытын тиэрдэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.

Ньурбаттан Ефремовтар дьиэ кэргэттэрэ.

Октябрьскай нэһилиэк ытык кырдьаҕаһа, сэрии оҕото, балыыһа үлэтин бэтэрээнэ, "Алгыс" эбэлэр түмсүүлэрин кыттыылааҕа таптыыр, ытыктыыр сүгүрүйэр ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, кырдьаҕас эдьиийбит

НИКОЛАЕВА Акулина Ивановна

бу дьыл бэс ыйын 20 күнүгэр 85 сааһыгар күн сириттэн күрэммитин туһунан курутуйан туран биллэрэбит.

Кыргыттара, күтүөтэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүт балта дьиэ кэргэнинээн, чугас аймах дьоно.

Сунтаар улууһун Күндэйэтигэр Ньурба сириттэн төрүттээх кийииппит Григорьева Антонина Петровна күн күбэй ийэтэ, үлэ бэтэрээнэ

НИКОЛАЕВА Акулина Ивановна

2023 с. бэс ыйын 20 күнүгэр 85 сааһыгар күн сириттэн күрэммитинэн кийииппитигэр, балтыларбытыгар, аймахтарыгар дириҥник курутуйан туран күтурҕаммытын тириэрдэбит. Дойдутун сирэ-буора сылаас тэллэх, сымнаҕас суорҕан буоллун. Быдан дьылларга бырааһаай!

Күтүөтүн эдьиийэ, быраата, оҕолоро, чугас аймахтара Григорьевтар.

Улаханнык убаастыыр кырдьаҕас эдьиийбит, Чиллэ үрэҕин Дьаархан күөлүттэн төрүттээх Антоновка олохтооҕо, тыыл, үлэ бэтэрээнэ

НИКОЛАЕВА Акулина Ивановна

85 сааһыгар Орто дойдуттан барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, кийииппит Валя дьиэ кэргэнигэр, Сунтаар Егор оҕолоругар, сиэннэригэр, Манчаары Уйбаан оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын холбуубут. Дойдуҥ Антоновка буора сымнаҕас буоллун, быдан сылларга бырааһаай!

Дьаархан күөлүттэн төрүттээх балтыларыҥ Михайловтар, Кылыяровтар дьиэ кэргэттэрэ.

"Чусовской" түөлбэ олохтооҕо

НИКОЛАЕВА Акулина Ивановна

85 сааһыгар уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан аймахтарыгар, чугас дьонугар дириҥник курутуйан туран кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Чусовской" түөлбэ олохтоохторо.

Оҕо сааспыт доҕоро, бииргэ үөрэммит табаарыспыт

ЕФРЕМОВ Ариан Егорович

эмискэ бу олохтон туораабытынан бииргэ төрөөбүттэригэр кутурҕаммытын холбуубут.

Малдьаҕар 1980 с. выпустара.

Ыкса ыалым Ефремов Евгений Егорович быраата

ЕФРЕМОВ Ариан Егорович

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бииргэ төрөөбүт убайдарыгар, саҥастарыгар, эдьиийдэригэр, балтыгар, күтүөтүгэр дириҥ кутурҕаммын тиэрдэбин.

Васильева Д.Н.

Убаастыыр бииргэ үлэлиир кэллиэгэбит Калинина Саргылана Николаевна тапталлаах уола

КАЛИНИН Евгений Константинович

сохуччу биһиги кэккэбиститтэн Орто дойдуттан барбытынан тапталлаах ийэтигэр, аҕатыгар, кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Ньурбатааҕы олорор дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин кэлэктиибэ.

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт Тимофеев Николай Николаевич тапталлаах уола

Вася

олохтон сохумардык барбытынан төрөппүттэригэр кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Малдьаҕар оскуолатын 1980 с. выпустара.

Убаастыыр, бииргэ үлэлиир кэллиэгэбит Тимофеев Николай Николаевич тапталлаах оҕото

Василий

хомолтолоохтук сохуччу биһиги кэккэбиститтэн Орто дойдуттан барбытынан тапталлаах ийэтигэр, аҕатыгар, бииргэ төрөөбүттэригэр чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Ньурбатааҕы олорор дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыбата" тэрилтэ кэлэктиибэ.

Ньурба оройуонун ГУП ОДЬХ Малдьаҕардааҕы филиалын үлэһитэ Николай Николаевич уонна Малдьаҕар орто оскуолатыгар асчытынан өр кэмнэ үлэлээбит Александра Васильевна Тимофеевтар тапталлаах кыра уоллара, 11 кылааһы саҥа үөрэнэн бүтэрбит

Василий

бу күн сириттэн олус хомолтолоохтук барбытынан кини дьиэ кэргэттэригэр, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Малдьаҕар нэһилиэгэ" МТ Дьаһалтата, МБУ Никиппэр Сэмиэнэп аатынан НАК кэлэктиибэ.

Убаастыыр, бииргэ үлэлиир кэллиэгэбит Саввинов Александр Александрович тапталлаах оҕото

Владимир

хомолтолоохтук сохуччу биһиги кэккэбиститтэн Орто дойдуттан барбытынан тапталлаах ийэтигэр, аҕатыгар, эбэтигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Ньурбатааҕы олорор дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыбата" тэрилтэ кэлэктибэ.

Ньурба оройуонун Малдьаҕардааҕы В.И. Максимов аатынан орто оскуола алын кылаас учуутала Мария Ивановна Николаева уонна Ньурба оройуонун ГУП ОДЬХ Малдьаҕардааҕы филиалын үлэһитэ Александрович Саввинов тапталлаах үһүс уоллара, Хаандыгатааҕы Горно-геологическай техникум устудьуона

Владимир

күн сириттэн олус хомолтолоохтук барбытынан кини дьиэ кэргэттэригэр, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Малдьаҕар нэһилиэгэ" МТ Дьаһалтата, МБУ "Никиппэр Сэмиэнэп аатынан НАК" кэлэктиибэ.

"Ньурба улууһа" МО Дьаһалтата, улуус Сүбэтэ, улуустааҕы Ытык Сүбэ уонна бэтэрээннэр Сэбиэттэрэ үлэ, тыыл бэтэрээнэ, "Почетный старейшина РС (Я)" бэлиэ хаһаайына, ветеринарнай улууспа Бочуоттаах бэтэрээнэ, Бордоҥ нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо

ФЕДОРОВ Афанасий Григорьевич

бэс ыйын 25 күнүгэр 88 сааһыгар ыарахан ыарыыттан суох буолбутунан чугас дьонугар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Ньурбатааҕы чинчийэр лабораториялаах ветеринарнай управление кэлэктиибэ, профкома Ст. Васильев аатынан сопхуос кылаабынай бэтэринээринэн, Ньурба оройуонун норуотун хонтуруолун испсиэлиитинэн, Ньурба ветеринарнай станциятын бырааһынан үрдүк таһаарыылаахтык үлэлээн аастыт, Ньурба ветеринарнай улууспатын сайдыытын историятын суруйан төрүттээбит, биллиилээх испсиэлиис, үтүө сүбэһит, убаастыыр кэллиэгэбит, СӨ тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна, Улуус Бочуоттаах олохтооҕо, "Почетный старейшина РС (Я)" бэлиэ хаһаайына, ветеринарнай улууспа бэтэрээнэ

ФЕДОРОВ Афанасий Григорьевич

бэс ыйын 25 күнүгэр 88 сааһыгар ыарахан ыарыыттан суох буолбутунан хомолтобутун чугас аймахтарыгар тиэрдэбит.

Убайбыт курдук истиҥник саныыр биир дойдулаахпыт, сүөһү туһа диэн олоҕун барытын анаабыт СӨ тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна, Улуус Бочуоттаах олохтооҕо, СӨ Бочуоттаах Ытык киһитэ, бэтэринээринэй улууспа бэтэрээнэ

ФЕДОРОВ Афанасий Григорьевич

ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан бары аймахтарыгар, кэллиэгэлэригэр, биир санаалаахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын холбуубут.

Бөтүрүөп кыргыттарын дьиэ кэргэттэрин ааттарыттан С.Г. Петрова.

Убаастыыр өр сылларга эйэ дэмнээхтик ыаллаһан олорбут киһибит

ФЕДОРОВ Афанасий Григорьевич

ыарахан ыарыыттан суох буолбутунан хомолтобутун чугас аймахтарыгар тиэрдэбит. Афанасий Григорьевич туһунан үтүө өйдөбүл хаалыыҕа.

Сэбиэскэй уулусса 72 №-гэр олорбут ыаллара Мария Андреевна, Виктория Николаевна, Римма Петровна, Эльмира Адыльбековна.

Күндү тапталлаах убайбыт

СТЕПАНОВ Коля

ыарахан ыарыыттан эмискэччи күн сириттэн күрэммитинэн аймахтарбытыгар дириҥник курутуйан туран кутурҕаммытын биллэрэбит.

Быраата Лааһар, Людмила Степановтар.

Убаастабыллаах Лазарь Николаевич дьиэ кэргэттэригэр убайдара

СТЕПАНОВ Николай Николаевич

уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ хомолтобутун биллэрэбит, аһыыгытын тэҥҥэ үллэстэбит.

"Чусовской" түөлбэ олохтоохторо.

Уолбут тэҥэ саныыр күндү аймахпыт, күтүөппүт убайа, Дьокуускай к. олохтооҕо

СТЕПАНОВ Николай Николаевич

бу дь. бэс ыйын 25 к. ыарахан ыарыыттан Орто дойдуттан арахсыбытынан кэргэнигэр, кыыһыгар, күтүөппүтүгэр Лазарь Николаевичка, кыыспытыгар Людмилаҕа, бары аймахтарыгар дириҥник курутуйан туран кутурҕаммытын холбуубут.

Сыбааттара Ньурбаттан Маргарита, Леонид Николаевтар, кинилэр оҕолоро.

Убаастыыр бырааппыт

СТЕПАНОВ Николай Николаевич

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытына, бырааттыгар Лазарьга, кийиитигэр Людаҕа, кыыһыгар Аннаҕа, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын холбуубут.

Эдьиийгит Аграфена Григорьевна, убайгыт Юрий Наумович дьиэ кэргэттэрэ.

Генеральнай директор Стручкова Н.М.
Кылаабынай редактор э.т. Петрова Л.И.
НЬУРБА ОГНИ НЮРБЫ

Хаһыат Саха сиригэр сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральнай сулууспатын Управлениетыгар (Роскомнадзор) 03.06.2020 с. регистрацияланна.
ПИ № ТУ 14-00551

Тэрийээччилэр: Саха Республикатын Правительствота, Саха Республикатын "Сахабэчээт" Государственнай автономнай тэрилтэтэ.
Таһааараччы: СР "Сахабэчээт" ГАУ
Таһааараччы аадырыһа: 677000 Дьокуускай к. Орджоникидзе уул. 31. Тел. 8-4112-343917, e-mail: sakhapechat@mail.ru
Редакция, типография аадырыһа: 678450 Ньурба к. Ленин уул., 37.

Телефона: Кылаабынай редактор, компьютернай отдел - 2-33-32.
e-mail: redakcia06@mail.ru
Хаһыат чэппиэргэ тахсар. Тыла: сахалыы, нуччалыы

Индекс: ПИ 988
Тираж 733.
Объем - 12 стр.
формата А3.
Сыаната - 38 солк.
28.06.2023 с.